

Ponedjeljak, 15. oktobar 2007.

Svedok Dragan Živanović

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.22 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

Predmet broj IT-04-84-T, Tužilaštvo protiv Ramusha Haradinaja i ostalih.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Pre nego što pređemo dalje, želeo bih da objavim jednu odluku u ime Pretresnog veća, a takođe da dam jednu izjavu Pretresnog veća. Počecu od odluke. Reč je o odluci o zahtevu Tužilaštva od 9. avgusta 2007. godine, da se učine dostupnim za javnost dva poverljiva priloga, uz argumentaciju koju je podneo gospodin Haradinaj, 16. jula 2007. godine. 29. juna 2007. godine, gospodin Haradinaj je tražio privremeno puštanje na slobodu tokom letnje pauze. Tužilaštvo je uložilo prigovor na ovaj zahtev 11. jula 2007. godine. 16. jula gospodin Haradinaj je podneo odgovor. U prilogu uz ovaj odgovor nalazila su se dva poverljiva priloga, u kojima se nalazi izjava za javnost gospodina Haradinaja i pismo gospodina O'Reilly-a. Tužilaštvo sada traži da se ovi poverljivi prilozima učine dostupnim za javnost. 20. avgusta 2007. godine Pretresno veće je Odbrana gospodina Haradinaja obavestila da neće odgovoriti na zahtev Tužilaštva. Postupak treba da se vodi, osim ukoliko se izuzetak može opravdati u skladu sa Pravilnikom o postupku i dokazima, treba, dakle, suđenje da bude javno. Gospodin Haradinaj nije uložio prigovor na zahtev Tužilaštva. Pretresno veće ne vidi nikakvog razloga da ovi prilozima ostanu poverljivi i zbog toga, kako bi suđenje bilo javno, Tužilaštvo odobrava zahtev. Gospodinu Haradinaju se nalaže da ponovo podnese odgovor od 16. jula 2007. godine, kao dokument koji je u potpunosti dostupan javnosti, s tim da se izbacе, ukoliko to Odbrana želi, adresa, telefonski broj i e-mail adresa gospodina O'Reilly-a. Ovim se završava odluka Pretresnog veća. Pretresno veće će sada dati jednu izjavu, kada je reč o rasporedu za ostatak izvođenja dokaza Tužilaštva. U tom pogledu, strane su već primile najnoviji izveštaj iz baze podataka Pretresnog veća, koji nosi naslov „Izveštaj broj 2“. U tom izveštaju se navodi koliko je vremena do sada utrošeno na izvođenje dokaza Tužilaštva. Pošto smo saslušali iskaz svedoka 68, prošle nedelje, Tužilaštvo je do tog trenutka upotrebilo 107 od ukupno 125 sati koliko je Tužilaštvu dodeljeno. U stvari, je, naravno, Tužilaštvo upotrebilo nekoliko časova više, kada se uzme u obzir Aleksandrić, čiji iskaz još nije završen. Tužilaštvo je tražilo dodatno vreme za izvođenje svojih dokaza. S obzirom na to koliko je Odbrana upotrebila vremena za unakrsno ispitivanje i koliko je vremena provedeno na pitanjima proceduralne prirode, Tužilaštvo će biti neophodno još 14 dana suđenja, počev od kraja iskaza svedoka 68, kako bi završilo svoje izvođenje dokaza. S obzirom na sadašnji raspored suđenja, taj datum bi odgovarao 18. novembru. S obzirom na to, Pretresno veće poziva Tužilaštvo da preda preostale podneske po Pravila 92 bis i kvarter, ukoliko takvih ima, najkasnije 25. oktobra 2007. godine. Pretresno veće, takođe, poziva sve strane da, do tog datuma, zvanično objave kada Pretresno veće može da očekuje da primi bilo kakve dogovorene činjenice, a ukoliko može, kada to može da očekuje. Do sada Pretresno veće nije dobilo nikakve činjenice o kojima je postignut dogovor. Pretresno veće, takođe, podseća Tužilaštvo da je izjava Jovanke Antić privremeno uvršćena u spis 22. maja 2007. godine, s tim što se očekuje podnesak,

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

odnosno potvrda po Pravilu 92 bis. Pretresno veće takvu potvrdu još uvek nije primilo. Tužilaštvo treba da ima na umu da, ukoliko Pretresno veće ne dobije takvu potvrdu pre kraja izvođenja dokaza Tužilaštva, onda se izjava Jovanke Antiće neće usvojiti u spis. Ovim se završava izjava Pretresnog veća o rasporedu za ostatak vremena koje Tužilaštvo ima na raspolaganju, radi izvođenja dokaza. Gospodine Emmerson da li ste spremni da nastavite unakrsno ispitivanje gospodina Stijovića. A, u stvari ne, izvinjavam se, gospodine Re.

TUŽILAC RE: Da, kako da ne.

SUDIJA ORIE: Mislim da ste rekli da vam je potrebno još 15 minuta.

TUŽILA RE: Da, upravo sam to rekao. Međutim, dok očekujemo dolazak svedoka, samo bih želeo da se pozabavimo sledećim. U transkriptu stranica. . .

(Pretresno veće i sekretar se savetuju)

SUDIJA ORIE: Samo trenutak, molim.

(svedok je pristupio Sudu)

(Pretresno veće i sekretar se savetuju)

SUDIJA ORIE: Gospodine Stijoviću, najpre je potrebno da porazgovaramo o jednom tehničkom pitanju. Samo trenutak molim.

TUŽILAC RE: U pitanju je gospodin Živanović.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Da, da, tako je. Izgleda da imamo poteškoća sa prenosom suđenja uživo. Preći ćemo sada na privatnu sednicu, iz čisto tehničkih razloga, prosto da vidimo da li ćemo prelaskom na privatnu sednicu rešiti...

(privatna sednica)

SUDIJA ORIE: Hvala. Da li bismo mogli da čujemo šta kažu tehničari, da li je ovo prelaženje na privatnu sednicu rešilo tehničke probleme. Vidim da tehničari odrično odmahuju glavom. Koliko sam ja shvatio, snimanje suđenja dobro funkcioniše, jedino imamo poteškoća sa prenosom za javnost. To po sebi nije razlog da prekinemo samo suđenje, s obzirom na to da javnosti može i docnije da se obelodani snimljeno suđenje. Gospodine Živanoviću, pre nego što nastavimo sa vašim iskazom, želeo bih da vas podsetim da ste još uvek pod obavezom koju ste preuzeli kada ste dali svečanu izjavu, na početku svog iskaza. Gospodine Re, da li ste spremni da nastavite glavno ispitivanje?

TUŽILAC RE: Da, jesam. Postoje, međutim, dve stvari koje bih pre toga želeo da pomenem. Prva stvar se nalazi na stranici 9280 transkripta, u pitanju je suđenje od poslednjeg četvrtka.

Pomenuo sam čitav jedan niz aneksa 52, 57, 58, 60, 62, 75 i 88. Svi oni su obelodanjeni Odbrani 13. februara ove godine i nalaze se u prilogu, uz izjavu svedoka koja je obelodanjena Odbrani. Druga stvar, mi smo tražili od Sekretarijata da se dodele brojevi u svrhu označavanja, koji bi se odnosili na priloge i ja sam te priloge koje sam razdelio svima. . .

SUDIJA ORIE: Koji će to broj biti, gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti sledeći broj. Biće označeni u svrhu označavanja P1102.

SUDIJA ORIE: Ovo neće biti, dakle, dokazni predmeti, već samo broj koji će nama biti od pomoći.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja ne znam da li je ovo pravi trenutak da razgovaramo o pitanjima obelodanjivanja, ali mislim da nije pravi trenutak. Međutim, treba naglasiti da je došlo do razmaka između obelodanjivanja dokumenata i utvrđivanja onih dokumenata koje Tužilaštvo namerava da stavi na svoj spisak po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Da, koliko sam ja shvatio, gospodin Re je prosto objavio datume kada su obelodanjeni ovi dokumenti. Gospodine Re, možete da nastavite.

svedok: Dragan Živanović

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RE - NASTAVAK

TUŽILAC RE - PITANJE: Dobar dan, još jednom gospodine Živanoviću. Možda se sećate da smo vam u četvrtak popodne dali neke karte koje je trebalo da označite. Da li ste to uspeli da uradite tokom vikenda?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, i uradio sam domaći zadatak, mada sam zaboravio već da radim to.

TUŽILAC RE: Da li bih ja, možda, mogao da pogledam ove karte, prosto da vidim da li treba da se prikažu na ekranu. Mislim da možemo da se oslonimo na ove karte, s tim što će nam svedok dati svoje objašnjenje. Mislim da bi predugo trajalo da se predoče na ekranu.

SUDIJA ORIE: Možda bismo mogli da stavimo kartu na grafoskop, a predlažem da se docnije unesu u sistem elektronske sudnice, tako da dokument imamo i u elektronskom obliku.

TUŽILAC RE - PITANJE: Prvo bih želeo da vam postavim pitanje u vezi sa ofanzivom iz avgusta meseca, koju ste pomenuli u svojoj izjavi. To su pasusi od 98 do 103. Molio bih da se u sistemu elektronske sudnice nakratko prikaže pasus 102. Vi ste tu rekli da je borbena grupa 3 pružila pomoć MUP-u da preuzme Prilep/Prelep od OVK: „Bio sam prisutan u Prilepu/Prelep sa svojim jedinicama i davao im instrukcije, kontrolisao i odobravao odluke komandanta grupe. Snage MUP-a nisu mogle da uđu u selo dva dana, usled otpora OVK i zatražile su pomoć od jedne borbene jedinice 15. oklopne brigade koja je u Prilep/Prelep ušla iza snaga MUP-a, ali različitim pravcem.“ Ono što nas zanima jeste položaj na kojem su se

nalazile, s jedne strane MUP i Vojska Jugoslavija, a sa druge strane OVK tokom ove konkretne ofanzive. Da li ste to označili na ovoj karti koja se sada vidi na ekranu? Molim da se prikaže ono što se vidi na grafoskopu.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je označeno na ovoj karti i to plavom bojom. Ovo je raspored šiptarskih terorističkih snaga, a zelenom bojom, to su snage MUP-a, evo u legendi ovde što piše. Crveno su snage Vojske Jugoslavije koje podržavaju snage MUP-a. Toliko.

TUŽILAC RE - PITANJE: Geografski govoreći, koja je najudaljenija tačka do koje je Vojska Jugoslavije stigla?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Evo, kao što vidite, ovde sam naveo od 11. do 13. avgusta izvođena su ova dejstva jedinica gde sam ja bio nadređeni. Znači, ova 3. borbena grupa stigla je ovde do pred Rznić/Irznig. Dalje nije išla. To se tiče moje jedinice. MUP. . .

TUŽILAC RE - PITANJE: Da napravimo ovde pauzu. Datum je bio od 11. do 13. avgusta 1998. godine. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RE - PITANJE: Borbena grupa koju pominjete, to je 3. borbena grupa Vojske Jugoslavije, je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RE - PITANJE: Sada ćete preći na jedinice MUP-a. Molim vas da nam objasnite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam vas razumeo, slabo sam čuo. Izvinite.

TUŽILAC RE - PITANJE: Vi ste rekli, borbena grupa 3. nije napredovala dalje, kada je reč o mojoj jedinici. A onda ste rekli MUP i ja sam vas tu prekinuo, pa vas sada molim da objasnite Pretresnom veću, dokle je stigao MUP i kuda je otišao?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Krajnji cilj je bio ulazak i pretraga rejona sela Glođane/Gllogjan i MUP je ušao u rejon Glođane/Gllogjan i to je pretražio. Toliko.

TUŽILAC RE - PITANJE: Možete li da vidite područje kanala jezera Radonjić/Radoniq? To se nalazi između Donjeg Ratiša/ Ratiši i Ultë i samog vrha jezera, severnog kraja jezera.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, uočavam ja taj kanal. Dotle ja nisam stigao niti moje jedinice, nego je MUP dolazio.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Izvinjavam se što ustajem, ali mislim da je gospodin Re nehotice naveo svedoka da pogreši, kako pitanjem koje je postavio tako i pokazivanjem. Koliko smo mi shvatili, područje kanala se ne nalazi u onom području na koje je svedok uputio, pokazao štapićem niti se nalazi na onom mestu koje je opisao gospodin Re.

SUDIJA ORIE: Hoćete da kažete da je kanal duži nego što je gospodin Re naznačio.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, ne mislim samo na to.

TUŽILAC RE: Izvinjavam se. Problem je u tome što sam gledao na ekranu, umesto na papiru. Nije, dakle, u pitanju Donji Ratiš/ Ratiši i Ultě, u pitanju je jedno drugo područje, ovde gde je označeno sa ZZ i Stanka.

SUDIJA ORIE: Mislim da je svedok sada pokazao mesto, gde se obe strane slažu da se nalazi područje kanala. Možete da nastavite.

TUŽILAC RE - PITANJE: Međutim, da li vaš odgovor i dalje isto glasi, da vaše jedinice nisu dalje stigle?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Isto. Ja sam boravio na ovom delu, ovde, kanala, samo u području rejona sela Rzníč/Irznig, odnosno sagledao sam kako izgleda taj kanal. Inače, dalje nisam išao, do Radonjićkog/Radoniq jezera tim kanalom .

TUŽILAC RE - PITANJE: A šta je sa onim betoniranim delom kanala? Da li vam je poznato područje gde su pronađeni leševi?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC RE - PITANJE: Možete li da nam kažete, koliko je mesto gde su pronađeni leševi, udaljeno od Rzníča/Irznig?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Po mojoj . . . , to je 5 do 6 km. Ali, ja imam tu informaciju iz pretpostavljene komande i sredstava javnog informisanja. Inače, stvarno vam kažem, nisam bio na licu mesta, niti su moje jedinice bile.

SUDIJA ORIE: S obzirom na prethodni odgovor koji je svedok dao, svedoku nije poznato područje gde su leševi pronađeni i on je sada objasnio da njegova saznanja zavise iz drugih izvora informisanja, a ne direktno.

TUŽILAC RE: Molim da se ovo uvede u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Ja nemam prigovor na usvajanje ovoga u spis, ali bih želeo da svedok objasni ovu legendu koja je napisana duž ivice i gde piše, u blizini jezera, gde piše, „2Od MUP“.

SUDIJA ORIE: Da. Ovde izgleda kao da piše „2Od MUP“. To je oznaka koja se nalazi najbliže ovom mestu gde se kanal uliva u jezero Radonjić/Radoniq. Možete li da nam kažete šta to znači?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Ovo znači 2. odred MUP-a. Ako sam dobro shvatio pitanje, to je odgovor.

SUDIJA ORIE: A ispod piše „9Od MUP“, da li to onda označava 9. odred MUP-a?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Ako mislite na ovaj deo što pokazujem, da, 9. odred MUP-a.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da biste, gospodine Emmerson, želeli da znate šta to znači.

ADVOKAT EMMERSON: Želeo bih da znam na koje se snage MUP-a to tačno odnosi.

SUDIJA ORIE: Čuli ste pitanje gospodina Emmersona. Ako možete da odgovorite.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Znači, to su Posebne jedinice Policije, odredi jačine od, zavisno, ja sad ne znam tačno, čini mi se, od 300 do 400 ljudi, negde i manje. Toliko.

ADVOKAT EMMERSON: Kada svedok da su u pitanju Posebne jedinice policije, mi smo svesni da postoje dve grupe koje se prevode na isti način, imamo PJP, a takođe imamo i SAJ, pa bismo molili da svedok precizira tačno na koje jedinice misli.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: PJP.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Gospodine Re, pre svega, pre svega gospodine sekretaru, neophodan nam je broj za ovaj dokument, a docnije molim da se unese u sistem elektronske sudnice. Koji će to broj biti?

sekretar: Časni Sude, to će biti P1103.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja nisam u potpunosti siguran da ove znake koje se vide na karti, da se one istovremeno vide i na grafoskopu.

SUDIJA ORIE: Da li bismo mogli malo da uvećamo ovu kartu? Pretpostavljam da branilac Guy-Smith misli na datume, koji se verovatno nalaze u gornjem levom uglu. Da, mi sada vidimo da je upisano od 11. do 13. avgusta 1998. godine, na vrhu karte. Da li biste mogli da pomerite kartu na takav način da možemo da vidimo sve oznake koje su tu unete, možda da počnete od leve strane karte? Ukoliko biste jednostavno mogli kartu da pomerate tako da predemo čitavu ovu površinu, čini mi se da nešto niže ništa nije dopisano. Da li ima nešto udesno? Ne. I mislim da sada imamo potpuni uvid u čitavu kartu.

ADVOKAT GUY-SMITH: Meni se učinilo da sa leve strane karte postoji jedna oznaka, „100d MUP“. Da li smo to već utvrdili? Možda sam ja jednostavno propustio kad je o tome bilo reči.

SUDIJA ORIE: Ne, ali pretpostavljam da je to 10. odred. Da li se i to odnosi na PJP, gospodine Živanoviću?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Sve jedinice ovde koje su označene zelenom bojom i odnose se na snage MUP-a su jedinice PJP.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Pošto se bavimo svim oznakama na ovoj karti, svedok je rekao da je označio ono što se odnosi na raspoređivanje snaga Vojske Jugoslavije duž glavnog puta, pa se pitam da li bi mogao da potvrdi da li, on je rekao da su to snage BG 3, a zamolio bih da potvrdi da li su snage BG 52, u stvari, deo BG 3 ili ne.

SUDIJA ORIE: Da li to možete da potvrdite, gospodine Živanoviću?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Ovo što je označeno kao BG 3, to je iz 125. motorizovane brigade. Ostale jedinice su iz drugih jedinica Prištinskog korpusa.

ADVOKAT EMMERSON: Ovaj, konkretno BG 52, tj. borbena grupa 52 označena na obali jezera Radonjić/Radoniq i sada bih zamolio da nam svedok potvrdi da li je ova borbena grupa 52, da li je to spominjanje tog bataljona?

SUDIJA ORIE: Znači, borbena grupa 52.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Da, to je borbena grupa 52. Prištinskog korpusa. Ne razumem, drugačije, kako, ne znam kako.

SUDIJA ORIE: Gospodin Emmerson bi hteo samo u potpunosti da shvati vaše oznake. Gospodine Re, izvolite.

ADVOKAT GUY-SMITH: Mislim da smo se pozabavili ovim drugim oznakama na ovoj karti.

SUDIJA ORIE: Da, ja pretpostavljam da već jesmo sve završili, pa sam pozvao gospodina Rea da nastavi.

ADVOKAT GUY-SMITH: U redu.

SUDIJA ORIE: Molim da nastavite, gospodine Re.

TUŽILAC RE: Zamolio bih da se to uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Da. Broj je već dodeljen. Ima li prigovora protiv toga? Prigovora nema. Prema tome, označena karta se uvrštava u spis i to kao P1103. Molim da nastavite.

TUŽILAC RE - PITANJE: Ova druga karta koju imate tu, gospodine Živanoviću, da li se odnosi na onu ofanzivu koja je opisana u paragrafima 130, 131, 132, 133 i 134, 135, 136 vaše izjave?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je u septembru mesecu.

(Pretno veče i sekretar se savetuju)

TUŽILAC RE - PITANJE: Zamolio bih, ako bismo mogli pokazati u Sanction sistemu 135. Kažete da ste dana 8. 10. 1998. godine izdali borbeno naređenje BG 2, radi pružanja podrške jedinicama MUP-a u napadima OVK na pravcu Prilep/Prelep – Rznić/Irznig – Dašinovac/Dashinovac - *Donja Luka* sa ciljem zauzimanja Rznića/Irznig. Borbena grupa 3. je dobila zadatak da podrži snage MUP-a na pravcu *Suka* – Crmljan/Cermjan - Donji Ratiš/Ratishi i Ultë i zauzimanja sela Grgoc/Gërgoc. Zamolio bih da se pokaže ova karta na grafoskopu.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Evo je borbena grupa 2, koja podržava snage MUP-a na ovom pravcu *Grdaja*. Gledajte ovde, Rznić/Irznig, *Grdalija*, dalje prema Dašinovcu/Dashinovac i evo je borbena grupa 3. koja od Suke Crmljan/Cermjan, znači

podržava snage MUP-a, na ovom pravcu, evo, dovde do Donjeg Ratiša/ Ratishi i Ultë, odnosno izbila je moja jedinica do ovog rejonu *Krst-Rakovica*. Toliko.

TUŽILAC RE - PITANJE: A, samo da pogledamo.

SUDIJA ORIE: Gospodine Re, za zapisnik samo, ova zadnja lokacija koja je spomenuta, *Krst-Rakovica* se pojavljuje na karti severno od svrha jezera Radonjić /Radoniq. Molim da nastavite.

TUŽILAC RE - PITANJE: Ovde, na donjem desnom uglu, tu stoji legenda. Ne mogu da pročitam ovo drugo, ali postoji plavo, crveno i zeleno. Da li je to isto kao i legenda na onom ranijem dokaznom predmetu koji ste napravili?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ista legenda, a ovo u rejon *Krst-Rakovica* to je trigonometar 509, ako se ne vidi, možda, zbog ovih strelica ili pisanja.

TUŽILAC RE - PITANJE: Ono što vas pitam, jeste da nam objasnite, šta znače crvene, zelene i plave pozicije. Koji su to položaji? Šta te boje označavaju? Jeste li koristili iste boje, kao i na onoj karti za avgust? Znači, plavo je OVK?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Plavo je OVK, zeleno su snage MUP-a i crveno su snage Vojske. Ova zelene strelice što su, to su zadaci dokle treba da se izbije od strane snaga MUP-a, podržanih sa snagama Vojske. Iste su boje korištene i u stvarnim dokumentima.

TUŽILAC RE - PITANJE: A, ove zelene linije, sa strelicama, koje od njih pokazuju, da li one pokazuju položaj sa kojih su jedinice Vojske Jugoslavije počele operaciju?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ove zelene linije ili polukrugovi ili delovi kružnice, koje imaju strelicu, a iza su jedinice Vojske, znači, Vojska nikad nije išla napred, nego je uvek iza išla i podržavala tamo gde je MUP tražio, a gde se moglo raditi. Toliko.

TUŽILAC RE - PITANJE: Kako bismo razjasnili ovo, u gornjem desnom uglu što se pokazuje, kaže se: „Borbena grupa 15-2.“ A onda je tu crveni polukrug sa strelicom, pored, odnosno između dve zelene linije, gde se pokazuje „5Od“. Na šta se to odnosi?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Znači da su to snage 5. odreda PJP, podržane od strane borbene grupe 215. oklopne brigade Prištinskog korpusa.

TUŽILAC RE - PITANJE: A, u donjoj desnoj strani, levo od legende, tu stoji *Rakovina*. Tu se nalazi jedna crvena linija, između zelene strelice i one zelene koja pokazuje prema dva plava polukruga, na području *Maznice*. Koja je to bila jedinica?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam uočio, navedite me bliže malo. *Rakovina*, aha. Ne, ne to je. . .

TUŽILAC RE - PITANJE: Tu gde ste.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je legenda i označeno šta znači ova crtica. Znači da su to „snage Vojske“. To je u legendi.

TUŽILAC RE - PITANJE: Razumem. Sada bih zamolio da pođete levo, levo od jezera do Gramocelja/ Gramacel. Tu se nalazi jedna crvena linija, ispod dve zelene i ne mogu da pročitam koju ste tu jedinicu smestili, pa vas zato molim da nam kažete koja je to jedinica?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Znači, da sam imao crni flomaster bolji, ovo je hemijskom olovkom pisano, pa zato se ne uočava. Znači, to je BG-243-1, to znači 1. borbena grupa 243. mehanizovane brigade.

TUŽILAC RE - PITANJE: A, na glavnom putu, negde iznad „Rastavice“, levo od ovog dijagrama, negde odmah iznad puta za Prilep/Prelep nalazi se još jedna crvena linija i dve zelene linije. Koja je to jedinica?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Znači, ove zelene linije, to je 1. odred MUP-a ili 1. odred PJP, a crvena linija, to je 2. borbena grupa 125. motorizovane brigade.

TUŽILAC RE - PITANJE: Koliko daleko je ta konkretna jedinica otišla u tim borbеним operacijama, opisanim na ovoj karti?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislite na ovu 125-2? Ona je izbila, ovde, na ovu liniju kanala koji ide za Radonjičko /Radoniq jezero. Dalje nije išla prema Ljumbardi/ Lumbardh i Dašinovcu/ Dashinovc.

TUŽILAC RE - PITANJE: A, plave polukružne linije sa ovim malim, kao kronicama iznad njih, šta one označavaju?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: To su uočeni položaji šiptarskih terorističkih snaga, uređenim, znači, sa zaklonima i organizovanim vatrenim sistemom. Ovo sa strelicom ovde, to je u Prapacanu/Papracane bila i kasarna i tu smo imali podatak da se nalazi oko 200 terorista i koji su mogli da intervenišu ka našem levom boku. Ovo je oznaka za štab, pretpostavljamo da je tu bio, u Prapacane/Papracanei u selu Ratiš/Ratish.

TUŽILAC RE - PITANJE: A, šta je sa ovim što se nalazi odmah levo, ispod Prapacana/Papracane, tu ima još jedna, odmah iznad mesta Crnobrega/Carrabreg?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako mislite na ovaj deo, je li? Onda, i to je znači, uočen, uređen sistem odbrane šiptarskih terorističkih snaga.

TUŽILAC RE - PITANJE: Da li bismo mogli da pogledamo vrh, kako bismo videli da li ima još nekih drugih oznaka na ovoj karti? Tu je označeno 8. i 9. septembar 1998. godine, pa bih sada zamolio da pomaknete to s leva na desno, celu kartu, pa onda sada na drugu stranu. U redu.

ADVOKAT GUY-SMITH: U svrhe razjašnjenja, na oba mesta gde postoji crvena oznaka, postoji na toj crvenoj liniji kvadrat sa linijom, a jedan od njih ima oblik romba. Pa, da li bismo mogli da shvatimo o čemu se tu radi? Mislim da bi to moglo da znači motorizovana brigada. Moglo bi to da znači, ali nisam siguran. To se nalazi u gornjoj desnoj strani, pored *Bandere*, između tih zelenih linija. Tamo postoji taj kvadrat i romb.

SUDIJA ORIE: Da li to vidite, gospodine Živanoviću? Upravo severo-istočno od Glođana/Gllogjan, nalazi se ta crvena linija, sa kvadratom i sa rombom. Možete li nam reći šta to znači?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Reći ću vam. Znači, ovo znači da je, da ovaj romb, to znači da je tenkowska jedinica. Ovaj deo, to znači da je mehanizovana jedinica. E sad, šta znači tenk, tenk, ja pretpostavljam da znate svi šta je. To je oklopni transporter ili borbena vozilo

pešadije. Drugih oznaka nema. Ove nema, znači ništa, u ovom slučaju ovde, svi su imali ponešto. Znači, nema ništa, onda znači da je čista pešadija.

TUŽILAC RE: Zamolio bih da se i to uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Prvo izgleda da imamo neka pitanja.

ADVOKAT EMMERSON: Naravno, nema prigovora da se to uvrsti u spis, ali primetio sam da se levo, ili zapadno od jezera i odmah neposredno od *Donjeg Biteša*, da je svedok stavio slova SAJ i, pretpostavljam da se to odnosi na Specijalne antiterorističke jedinice. Ono što mi nije jasno jeste, da li se ta oznaka odnosi samo na ovu zelenu liniju, neposredno iznad toga ili na bilo koje druge formacije koje su nacrtane zelenom bojom, kao, na primer, PJP formacije.

SUDIJA ORIE: Gospodine Živanović, čuli ste pitanje, molim da odgovorite.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Da, ovaj deo ovde, to su Specijalne anti, odnose se na obe, Specijalne antiterorističke jedinice, kao što je gospodin Emmerson naveo.

SUDIJA ORIE: Znači, to se onda odnosi na ove zelene, savijene linije, odmah iznad Gramocelja/ Gramacel i nešto istočnije od toga, gde je napisano SAJ. Gospodine Harvey.

ADVOKAT HARVEY: Da li treba da pretpostavimo da i sve druge zelene linije kružnog oblika treba da se odnose na PJP?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Da, ali bih vas zamolio da pratite, evo vidite šta je zadatak ove jedinice. To je jedan zadatak i onda uključite ove dve zelene linije u okviru tog zadatka. Produžetak sledećeg zadatka je, evo vidite, sve je to nacrtano tačno šta treba da uradi, ove dve zelene, uslovno rečeno, crte, to su snage, u ovom konkretnom slučaju, SAJ. Ovde je PJP, gde god piše odred MUP-a, to je PJP. Toliko.

SUDIJA ORIE: Kada je svedok pominjao strelice, on je pominjao pet otvorenih strelica, severno od 2. savijene zelene linije, jedinice SAJ. Da nastavite.

TUŽILAC RE - PITANJE: Ove zelene strelice, u stvari, označavaju pravac zadatka, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RE: Molio bih da se ovome dodeli broj.

SUDIJA ORIE: Da. Molim sekretara.

sekretar: Časni Sude, ovo postaje P1104.

SUDIJA ORIE: Ako nema prigovora, onda P1104 se uvrštava u spis.

TUŽILAC RE - PITANJE: Želeo bih da vam pokažem još jedan dokument, a on nosi broj 1215 sa spiska 65 ter i to je satelitska karta područja Dukadin/Dukagjini, gde je uključeno i Radonjičko /Radonij jezero. Hteo bih samo uopšteno da vas pitam, kao iskusan oficir, koji je uključen u taj sukob 1998. godine, kada gledate ovu kartu, koja pokazuje geografski

položaj, molim da nam opišete gde se nalaze prednosti za svaku od strana, na samom terenu, tj. uključujući i naseljena područja, planinska područja i ravna područja i jezero?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: U svakom slučaju, ovaj rejon što se vidi ovde iz satelitskih snimaka, ja zaključujem da prednost imaju teroristi, jer su raspoređeni u naseljenim rejonima, na ivicama naseljenih rejonu, a jako je teško prići do tih rejonu, a da se ne bude uočljiv ili da se ne naiđe na neka prirodne, eventualno, veštačke prepreke.

TUŽILAC RE - PITANJE: Zamolio bih da svedok dobije olovku i da označi ona područja gde su teroristi imali prednost i ona područja gde bi prednost imala Vojska. Ali, pre nego što označite, gospodine, hteo bih da koristite drugačije boje, pa da, ako možete da koristite plavu boju za teroriste. . .

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Ja sam potpuno u rukama Pretresnog veća. Da li su ova pitanja i odgovori, kako su uobličeni, od ikakve pomoći? Što se mene tiče, kada gledam zapisnik, pitanja i odgovori koji su postavljeni na ovako uopšteni način, bez vremenskog okvira, bez specifičnih događaja, već naprosto kao jedna opšta procena topografije, to je vrlo teško interpretirati i isto tako pitanje je da li će biti korisno. Ja sam, naprosto, ustao u ovom trenutku da vidim da li se može postaviti neko razjašnjavajuće pitanje.

TUŽILAC RE: Pukovnik Crosland je svedočio mnogo o akcijama terorista i antiterorista, šta je MUP radio, šta je trebalo da radi. Na primer, da su postavljeni kontrolni punktovi na puteve, i tako dalje, i prednosti koje jedna strana imala u odnosu na drugu. Ja naprosto pitam ovog svedoka uopšteno, ... imajući u okviru vremenskih ograničenja, ali ja mislim samo na taj, ... na celi period, jer se geografija ne menja. Da li je geografska situacija bila nešto što je bilo prednost za jednu ili drugu stranu. Ako bih to želeo da uradim, mesec po mesec, onda bi trajalo jako dugo, to naprosto ne mogu da učinim.

SUDIJA ORIE: Da, ja razumem. Ali, u isto vreme treba da shvatite, ako se postavi dosta generalno, onda to, naravno, postaje teže da se koristi, ... nego odgovori za bilo koji od zaključaka. Dopustite samo da vidim. Da, vi se uglavnom pozivate na geografske karakteristike, koje bi bile u korist jedne ili druge strane, da.

TUŽILAC RE: Da, uključujući i urbanu geografiju i fizičku geografiju.

SUDIJA ORIE: Da, svedok može da odgovori na pitanje gospodina. Ako možete to da učinite. Ja zaključujem da, pošto naseljena područja nisu mogla da se promene, ni geografija nije mogla da se promeni, ...ako je bilo nekakvih promena, ali to treba onda uzeti u obzir za celi onaj period tokom kojeg ste vi bili prisutni.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Pa, dozvolite, ne znam koja boja je sad aktivna, plava boja mi treba. Evo, pokušaću da bude plava. Zahvaljujem. Evo da okružim. Otprilike, ta je prednost terorista. U ovom momentu, evo, to je taj deo. Zašto? Zbog naseljenosti, delimične pošumljenosti, uzvišavanja, odnosno nadvišavanja nad ovim terenom koji je prolazan. A, sad molim crvenu boju, da li je dostupna. Šta je pogodno za Vojsku? U ovom slučaju je bilo ovo ovde, evo. Samo taj deo ovde i ovde deo gde ide ka *Erečkoj Suki*. Ostalo sve nije pogodno za Vojsku, odnosno i MUP. Toliko po pitanju ovog odgovora.

TUŽILAC RE: Ukoliko moje kolege sa druge strane ne traže neka dodatna objašnjenja i razjašnjenja, ja bih zamolio da se ovo uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Molim da sekretar odredi broj.

sekretar: To će biti P1105.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim da nastavite, gospodine Re. I nema prigovora i nema zahteva za daljim razjašnjenjem. Tri puta sam video da su branioci potvrdili, klimanjem glave, pa onda se P1105 uvrštava u spis. Molim da nastavite.

TUŽILAC RE: Ovim sam završio glavno ispitivanje.

SUDIJA ORIE: Hvala.

ADVOKAT EMMERSON: Ja ću zamoliti Pretresno veće, ukoliko je moguće, da napravimo pauzu malo ranije nego što je inače uobičajeno. Ja bih mogao da krenem, ali bih želeo da imam priliku da se kratko konsultujem sa svojim klijentom vezano za ovaj iskaz koji je sada dat.

SUDIJA ORIE: Ja sam dobio zahtev da imamo pauzu u 3 i 30, kako bi se sredilo pitanje emitovanja, ali koliko sam shvatio, ranija pauza ne bi predstavljala problem, samo ako nije kasnije od 3 i 30. Dakle, to je u potpunosti prihvatljivo. Gospodine Emmerson, sad možemo imati pauzu, ako to ne bude kasnije od 3 i 30. Molim nastavite. Sada će vas ispitati gospodin Emmerson, koji je zastupnik gospodina Haradinaja. Molim da počnete, gospodine Emmerson.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT EMMERSON

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Gospodine Živanoviću, ja bih samo želeo da počnem time da pokušam da shvatim iskaz koji ste dali o ustavnim odgovornostima Vojske Jugoslavije i kako se to menjalo tokom prve polovine 1998. godine. Vi ste nam rekli, u svom iskazu, prošle nedelje, da je u početku, a sada gledam stranu 9293, u početku, prema Ustavu, odgovornost Vojske Jugoslavije bila je da čuva granicu, uključujući i pojas od 100 m duž granice i da je sve drugo bilo pod nadležnošću MUP-a. Da li je to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, do maja meseca.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A, ako predemo na mesec maj, ja čitam vašu izjavu, prema Pravilu 92 ter, paragraf 68. Vi kažete da je u maju 1998. Skupština Savezne Republike Jugoslavije usvojila zakon koji je davao vojnu kontrolu nad područjem južno od puta Rožaj – Peć/Pejë – Dečani/Dečan – Đakovica/Gjakovë – Prizren/Prizren – Dragaš/ Dragash i koja se protezala do granice. Vi kažete da je to bio, otprilike, pojas od 5 km do granice. Ja bih samo hteo da shvatim ovo. Kao prvo, da li se sećate sada, da li se to dogodilo početkom, polovinom ili krajem maja, ili otprilike, kada u maju je to bilo, da su se vaše ustavne odgovornosti proširile sa 100 m na ovaj pojas od 5 km, koji ste upravo opisali?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je u drugoj polovini maja, ne znam tačan datum.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kada pogledamo karte koje ste označavali i kada se fokusiramo na ovaj glavni put Peć/Pejë- Đakovica/Gjakovë, kako se pojavljuje na karti, mi tu govorimo o području zapadno od tog glavnog puta, odnosno između glavnog puta i granice. Je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Znači, do tog trenutka, u vremenu u drugoj polovini maja, vaše područje je bilo 100 m, a zatim od druge polovine maja, to je postao pojas od 5 km zapadno od glavnog puta. Je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Onda ste nam rekli, u svom iskazu, prošlog četvrtka, da je u junu Vrhovni savet odbrane ovlastio Vojsku Jugoslavije da se uključi u antiteroristička dejstva, to je strana 9310 do 9312, a konkretno, odgovarajući na pitanje sudije Oriea, vi ste rekli: „Premda nije bilo proglašeno vanredno stanje, od juna 1998. jedinice Vojske Jugoslavije su mogle da podržavaju snage MUP-a u borbi protiv terorizma“, kako ste vi to rekli. Da li je to tačno shvaćeno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno. Vrhovni savet odbrane ne da je odobrio, nego je doneo odluku da se Vojska upotrebi u podršci snaga MUP-a.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Možete li još jednom da nam pomognete u vezi sa tim kada se to u junu odigralo?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Krajem juna. Ne znam tačan datum.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala vam. Hvala vam za to objašnjenje. Sada ćemo nešto detaljnije da pogledamo raspoređivanje trupa do kojeg je došlo u toj prvoj polovini godine i onda ću vas pitati kako se to uklapa u ovaj okvir koji ste nam opisali. Ali, pre svega, molio bih da vam se dostavi jedan registrator sa dokumentima koji ćemo koristiti tokom unakrsnog ispitivanja. Neki od ovih dokumenata, kako biste mogli da shvatite, su dokumenti koji su već izvršeni u vašu izjavu po Pravilu 92 ter. Ali, ja sam jednostavno sve dokumente stavio u jedan registrator. Tu su svi dokumenti koje ćemo koristiti tokom unakrsnog ispitivanja. Molim vas da pogledate i molim da poslužitelj pomogne svedoku, u pitanju je tabulator 3. U pitanju je dokazni predmet D168, a to je prilog 9, uz izjavu gospodina Živanovića, po Pravilu 92 ter. To je dokument od 27. aprila u vezi sa kojim je prošle nedelje gospodin Re postavljao određena pitanja. Dakle, molim vas da pogledate tabulator 3, a pasus broj 5. Tu se beleže kontakti do kojih je došlo između zvaničnika iz 125. i Specijalne jedinice pod komandom Frenkija Simatovića, a koja je u to vreme raspoređena oko Dečan/Deçan

i Istoka/Istog. Želeo bih da ispravno shvatim vaš iskaz u vezi sa tim. Vi ste nam u četvrtak rekli da je ovaj jedinica bila jedinica JSO, je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I rekli ste da je njihov zadatak bio da tačno otkriju gde se nalaze mesta za nelegalni prelazak granice, kako bi omogućili ostalim snagama da spreče te nelegalne prelaske. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, mesta i veće grupe ilegalnih prelazaka.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pretpostavljam da iz toga sledi da, ukoliko su oni trebalo da pomognu u utvrđivanju mesta na kojima dolazi do prelaza, tako da ostale snage mogu da spreče te prelaske, morala je da postoji i neka veza između te jedinice i vaših jedinica koje su imale zaduženje da spreče ove nelegalne prelaske. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Žao mi je, nije baš tačno. Nisam imao nikakvu vezu sa njima, niti su oni davali tu vezu. A, mi smo mogli da reagujemo u 100-metarskom pojasu, tek posle u drugoj polovini maja u 5-kilometarskom.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ja to razumem. Međutim, dozvolite mi da vam pročitam iskaz koji ste dali u četvrtak u vezi sa ovom grupom. Rekli ste, citiram: „Njihov zadatak, u to vreme, dakle, krajem aprila, u maju i u junu, je bio da otkriju gde se tačno odigravaju nelegalni prelazi granice, tako bi sve ostale snage mogle biti angažovanje na sprečavanju ovih prelazaka. “ E sad, vi ste nam već rekli da je vaša glavna uloga bila da patrolirate duž granice. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I da sprečite nelegalne prelaske granice?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ono što ne možemo u 100-metarskom, onda se angažuju snage MUP-a.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. Ja to razumem. Međutim, vi ovde opisujete zadatak koji je ova jedinica vršila u aprilu, maju i junu, vreme za koje ste vi naveli da je zona odgovornosti Vojske Jugoslavije proširena sa 100 m na 5 km. Ono što bih ja želeo da znam, jeste sledeće. Kako su ove jedinice mogle vašim snagama da naznače tačne položaje gde dolazi do ilegalnih prelazaka granice i kako bi onda vaše jedinice reagovala i sprečile te prelaske, ukoliko nije postojala neka redovna veza između vas?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Znači, možda se ne razumemo. Ja, kad kažem, otkriju, znači da i deštvuju ako otkriju ilegalne prelaznike. A druga stvar, ako su uočili i imali potrebu da to saopšte jedinicama Vojske, onda su to saopštavali preko Ministarstva i to je dolazilo povratnom informacijom preko komande Korpusa.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Znači, ukoliko se informacija prenosila 125, to se vršilo preko Ministarstva, a ne od jedinica JSO pa do vaših oficira. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno. Znači, ne direktnim kontaktom, nego, ne preko Ministarstva za mene. Za mene je moj komandant Korpusa bio bitan. On mi je prenosio informacije ili njegovi članovi.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Vidite, ovaj dokument na kojem se nalazi vaš potpis, gospodine Živanoviću. U njemu se pominje ova grupa, kao tzv. Frenkijevci. Ukoliko sam ja dobro shvatio, to su Frenkijevi momci. Je li to odgovarajući prevod na engleski?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Verovatno. Ja do tog momenta nisam ni znao ko su ni šta su ti Frenkijevci.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pretpostavljam, međutim, da, u vreme kada ste sastavili ovaj izveštaj, da ste tada razumeli šta znači Frenkijevci, pošto ste ovde napisali da oni jesu tzv. Frenkijevci, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mora da znači. Znači, ja sam tad saznao da treba da stupim u vezi sa Frenkijevcima, a ko su oni i šta su, to sam tek kasnije saznao. Toliko.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dobro. Dakle, pošto ste uspostavili kontakt jednom prilikom, od tada ste prekinuli dalje kontakte. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Nego, kad sam imao potrebu da stupim u kontakt sa njima, javljao sam se svom komandantu Korpusa koji je obezbeđivao kontakt i ja sam, onda, ili odlazio ili primao lica iz te jedinice.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: To sam želeo da razjasnim. Znači, vi se jeste međusobno posećivali, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam vam da sam pratio neke njihove aktivnosti.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li biste mogli, u vezi sa odgovorom, da mi nešto pojasnite, jer ste vi u svom iskazu u četvrtak rekli sledeće, da ste ih videli u tri navrata u julu i avgustu mesecu, u aktivnoj borbi u području Drenice/Dreniče u tri različita dana. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije sva tri puta u julu i avgustu. Jeste tačno u Drenici/Dreniče i to najviše oko manastira *Devič* i jednom u potezu od Dečan/Dečan, preko Vokše/ Voksh, pa putem *Dečanskog potoka*, ka granici.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kada je gospodin Re, na kraju vašeg glavnog ispitivanja, u četvrtak, vama predočio dokument od 8. avgusta, u kojem se pominje grupa *Brazil* i njihovo učestvovanje u operaciji uklinjavanja i progorevanja, kakav je bio odnos, ukoliko je postojao ikakav odnos između grupe *Brazil* i JSO, koji se nalazio u Dečanima/Dečan i u Istoku/Istog?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne bih znao to tačno da vam odgovorim. Mogu vam reći da, znači, JSO nije radio pod zadacima, ... samo koordinirao, ne znam kako je i od koga dobijao zadatke.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ali, grupa *Brazil*, koju pominjete u dokumentu od 8. avgusta, grupa *Brazil* je sastavni deo JSO, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to je specijalna antiteroristička jedinica MUP-a, rekao sam to. Znači, specijalna antiteroristička jedinica, SAJ.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Želeo bih da pogledamo tabulator 2, pre nego što pređemo na pauzu. U četvrtak, gospodin Re vas je uputio na tačku 1.2 i tu se pominje grupa *Brazil*, koja sprovodi uklinjavanje i progorevanje. Molim vas da pogledate poslednja tri reda u pasusu 4. U engleskom prevodu piše sledeće: „Trupe u jedinicama PJP, naročito u 3. i 7. odredu PJP nisu dobro obučene, dok su JSO, a naročito grupa *Brazil* veoma dobro obučeni na sprovođenje bilo kakvih BD, dakle borbenih dejstava, a naročito kada je reč o zaštiti naših BV, borbenih vozila“. Gospodine Živanoviću, vi u samom ovom dokumentu, zar ne, pominjete činjenicu da je grupa *Brazil* sastavni deo JSO?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Verovatno je ovo O dodato, inače, odnosno Specijalne jedinice. Znači, kad se štampa Morzeovom azbukom, onda se greši.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li se u originalu javlja reč JSO? Da li biste, molim vas, mogli da pročitate poslednja tri reda, u originalnom, izvornom dokumentu, počev od reč „dok su jedinice“, i tako dalje? Molim vas da pročitate naglas, tako da možemo, tako da simultani prevodioci mogu da za nas prevedu.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Oprostite, tražim samo taj kontekst što ste mi rekli. Ako je to poslednji. „A jedan od najvećih problema je sadejstvo između jedinica MUP-a i naših borbenih vozila, jer pripadnici MUP-a nisu obučeni za sadejstvo sa borbenim vozilima, a prisutan je strah od eventualnih posledica, kod jedinica PJP, posebno 3. i 7. PJP. Ljudstvo nije dobro obučeno, dok su jedinice JSO, posebno grupa *Brazil*, veoma dobro obučene za izvođenje svih borbenih dejstava. “

SUDIJA ORIE: Možete li da čitate malo sporije zbog prevoda, gospodine.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: „ . . . posebno u zaštiti naših borbenih vozila. “ Rekao sam ovo, jedinice, Specijalne jedinice, znači. Ovde tačno piše JSO, ali ja vam kažem da je to *Brazil*, SAJ.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. Da li bi ovo bio pogodan trenutak?

SUDIJA ORIE: Da. Ovo bi bio pravi trenutak za pauzu. Pre nego što pređemo na pauzu, gospodine Živanoviću, zadali smo vam još neki domaći zadatak, a to je da ponovo prikazete operacije uklinjavanja i progorevanja i to u boji. Ne znam da li ste to uspešli da učinite? Možda ste zaboravili na to.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Oprostite, ali niste mi decidni bili tu, kad ste davali taj zadatak. Nešto sam uradio ako bude odgovaralo.

SUDIJA ORIE: Ako biste to dali poslužitelju, onda će strane to pogledati i videti da li im je od pomoći. Sada idemo na pauzu do 16.00 časova .

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, imate reč.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Gospodine Živanoviću, želeo bih da se vratimo na odgovor koji ste dali neposredno uoči pauze. Kada te rekli, u vezi sa ovim kontingentom JSO, koji je u blizini Dečana/Dečan: „Kada sam osećao potrebu da stupim u vezu sa njima, onda bih se ja prijavio svom komandantu korpusa koji bi omogućio ovakav kontakt, pa bih ja otišao tamo ili bih dočekao osobu iz te jedinice“. Da li bih mogao da vas pitam sledeće. Između 27. aprila i sredine godine, koliko su česti bili ovi kontakti?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako podrazumevate pod sredinom godine kraj juna, onda dva puta.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A, koliko ste vi shvatili, ko je bio komandant kancelarije JSO u Dečanima/Dečan, u to vreme?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Reći ću vam tačno ime njegovo. To je pukovnik, Rajo Božović, pukovnik Policije.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala. Kažete, pukovnik Policije. Hoćete time da kažete, pukovnik u regularnim snagama MUP-a?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne razumem baš dobro tu podelu između snaga Državne bezbednosti i MUP-a. Ja, za mene je to sve Ministarstvo unutrašnjih poslova.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala vam. Britanski vojni ataše u Beogradu bio je pukovnik Crosland. Da li ste se vi povremeno susretali sa ovim gospodinom?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Nažalost ne.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: On je dao iskaz u ovom predmetu i predočio je niz redovnih dnevnih izveštaja. U izveštaju od 1. juna, a radi zapisnika, to je dokazni predmet P96, on pominje, zapravo, kasarne u Peći/Pejč, kao da su pune pripadnika MUP-a i kaže da, kada je prolazio pored ovih kasarni u Peći/Pejč, kaže da je video helikopter MUP-a i kamuflirano vozilo za vezu, dakle u kasarnama VJ. Možete li da nam kažete nešto u vezi sa tim, da li su kontakti onda sprovedeni putem vozila JSO-a za vezu, a koji su se nalazili pored kasarni u Peći/Pejč, početkom juna?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Malo je proizvoljna tvrdnja da su kasarne pune pripadnika MUP-a. Tačno je da je u svakoj kasarni na Kosovu i Metohiji bila zgrada određena za Posebne jedinice Policije. Helikopter, pa moguće da je bio i helikopter vojni, koji sleće samo na mesto igrališta, odnosno asfaltiranog dela tzv. mesta za postrojavanja jedinica. Vezu, to ne mogu da garantujem, jer svaka zgrada gde je smešten PJP i ima žičnu, žičanu vezu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da. Samo da sve bude jasno. Reč je, u zapisniku se pominje vozilo JSO, kamuflažno vozilo JSO za vezu, koje se nalazi unutar kasarni Vojske Jugoslavije u Peći/Pejč. Možete li to da prokomentarišete?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da prokomentarišem, ne znam šta znači kamuflažno, imali smo i mi, kao Vojska, kamuflažno vozilo.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da još jednom bude sasvim jasno. Da li je JSO dolazio u posete u vaše kasarne, početkom juna, koliko vi možete da se setite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U redu. Pukovnik je, takođe, podneo izveštaj 13. jula, to je D76, radi zapisnika i tu opisuje 150 pripadnika JSO koji se voze oko Peći/Pejč i kaže da je video oficire JSO kako otvoreno piju u blizini kasarni Vojske Jugoslavije. Da li se sećate da ste videli oficire JSO-a kako se otvoreno voze u okruženju Peći/Pejč, sredinom jula meseca?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu vam to sa sigurnošću reći. Da li su JSO ili PJP, ili SAJ, to, uniforma je bila slična.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li ste među pripadnicima MUP-a primetili takve koji su konzumirali alkohol u blizini kasarni?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ah, ne bih sa sigurnošću to mogao da kažem. Nisam se bavio tim problemima.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Možete li, molim vas, da nam kažete ko je, po vašim saznanjima Milorad Ulemek, poznat i kao Milorad Luković, a poznat i kao Legija?
SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu da vam kažem. Je li bitno?

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Budite ljubazni, ukoliko možete da nam objasnite kakva je njegova uloga, onako kako ste je vi shvatili, na zapadnom Kosovu, 1998. godine?
SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja bih zamolio, mogu da vam kažem da je on bio komandant Jedinice za specijalne operacije, ali kakva je njegova uloga trebali biste da pitate kad dođe neko iz Državne bezbednosti, ovde, kao svedok, da se ja ne mešam, jer nisam upoznat detaljno sa tim.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Dobro. Na to ćemo preći za koji trenutak. Kada kažete Jedinice za specijalne operacije, da li mislite na JSO ili na SAJ?
SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: JSO.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala vam. Da li biste mogli da pogledate tabulator 7, molim vas? To je prevod, prvo na BHS-u, a potom i na engleskom, jednog pisma koje je napisao general-pukovnik Perišić, a uputio ga je gospodinu Miloševiću, 23. jula. Želeo bih da vam postavim pitanje u vezi sa tim. Možete li da nam rasvetlite dva pasusa u ovom pismu. Pre svega, možete da pronađete tačku 3. a, znači 3, malo a, molim? Tu piše sledeće: „Konstantna težnja pripadnika MUP-a, da im potčinimo neku od jedinica Vojske Jugoslavije izaziva nesporazume, ako im se ne da. Ako je dobiju, onda je to neovlašćena i neprofesionalna upotreba, što izaziva kontraefekte. Najbolji primer su Dečani/Dečan i Orahovac/Rahovec. “ Zastaćemo ovde, za trenutak. Kada je reč o Dečanima/Dečan 23. jula, oni su spadali u vašu zonu odgovornosti, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je mirnodopska zona koja podrazumeva neke druge stvari.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li biste mogli da nam pomognete? Da li vam je poznato na šta ovde misli general-pukovnik Perišić, kada kaže da je MUP pokušavao da im se potčine jedinice Vojske Jugoslavije u julu, ili do jula meseca?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ne mogu sa sigurnošću da kažem. Ja znam da nisam nikad dobio zadatak da prepotčinim jedinicu MUP-u, niti sam dobio, pak, suprotan zadatak da se MUP prepotčini meni. Postojala je, kako to da kažem, samo momenat, znači, planiranje sadejstva, a komandovanje je bilo neprikosnoveno što se tiče posebno Vojske, posebno MUP-a.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Dobro. Mislim da svi shvatamo razliku između sadejstva i potčinjavanja, ali u ovom pismu se sasvim konkretno pominje potčinjavanje neke od jedinica Vojske Jugoslavije MUP-u i navodi se jedna situacija u kojoj su jedinice Vojske Jugoslavije bile date i onda su ... neovlašćeno, neprofesionalno, što izaziva kontraefekte, a kaže najbolji primer su Dečani/Dečan. Možete li da nam kažete, prema vašem sećanju, na šta je ovde mislio pukovnik Perišić kada je govorio o „neovlašćenoj i neprofesionalnoj upotrebi sa kontraefektima u Dečanu/Dečan” onih jedinica Vojske Jugoslavije koji su potčinjene MUP-u?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ne mogu vam to reći, jer razmišljam sve vreme, ja nisam imao takav slučaj, znači, sa svojim jedinicama. Tako da vam ne mogu reći. I ne znam tačno na šta je Perišić mislio kad je u pitanju Dečane/Dečan.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da. Razumem. Da li ste vi u toj fazi bili podređeni Perišiću?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Perišić je tada bio načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije i, ukoliko bi pozvao, direktno mene, ja sam bio u obavezi da izvršim to naređenje. Nije me pozvao i nije mi dao nikakav zadatak, on lično.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Čuli smo u iskazu pukovnika Croslanda da je 28. jula, znači 5 dana nakon što je napisano ovo pismo, on naišao na udružene udarne snage koje su trebale da izvrše napad na Mališevo/Malishevë, gde je bila uključena Vojska Jugoslavije JSO i oficiri PJP-a, . . . , a svi su oni bili pod komandom Legije. Da li nam možete pomoći nešto u tom pogledu? Da li je bila neka prilika, krajem jula, gde ste vi podredili svoje snage Miloradu Ulemeku?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nikada. A, Mališevo/Malishevë nije u mojoj zoni i ne mogu vam ništa reći o Mališevu/Malishevë.

ADVOKAT EMMERSON: Vrat ćemo se kasnije na raspoređivanje, ali za zapisnik, to je 3048 do 3050 i 3094 u svedočenju pukovnika Croslanda.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, da li smatrate da treba da se označi u svrhu identifikacije?

ADVOKAT EMMERSON: Molim da se to učini.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretaru.

sekretar: Časni Sude, to će biti označeno za identifikaciju kao D179.

SUDIJA ORIE: Još samo jedno pitanje. Ja ne znam vaš jezik. . .

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, kad kog to kažete ispadne da ja u nečemu nisam u pravu.

SUDIJA ORIE: Da, ali u svakom slučaju, kada pročitam 3a, vi ste u ispitivanju to interpretirali na poseban način. Tu se kaže: „Konstantna težnja pripadnika MUP-a, da im potčinimo neku od jedinica Vojske Jugoslavije izaziva nesporazume, ako im se ne da. “

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: „Ako je dobiju, onda je to neovlašćena i neprofesionalna upotreba, što izaziva kontraefekte. Najbolji primeri su“ u množini „Dečani/Dečan i Orahovac/ Rahovec. “ Znači, postoje dve opcije, ili date ili ne date, pa tamo gde se primeri isključivo odnose na ovu drugu opciju, tu lingvistički meni nije jasno kako to izgleda.

ADVOKAT EMMERSON: Ja to uzimam u obzir u ovoj konkretnoj situaciji, nisam sasvim siguran što se tiče lingvistike, ali kako ja to razumem, primeri su situacije ... kada jedinice nisu bile dodeljene, to bi trebalo da bude pre, iza prvog zareza, nego iza drugog zareza.

SUDIJA ORIE: Ili, u svakom slučaju, primeri za obe situacije, npr. Dečani/Dečan za jednu situaciju ili Orahovac/ Rahovec za drugu situaciju, ali bih samo hteo da vidim da li je ovo razumevanje koje iz lingvističkih razloga treba isključiti zato što ste ga ignorisali.

ADVOKAT EMMERSON: Shvatam vašu poentu.

ADVOKAT GUY-SMITH: Mislim da ovaj zarez kvalifikuje drugi izraz.

SUDIJA ORIE: Da, u tome je problem.

ADVOKAT EMMERSON: To je s mog stanovišta, prirodan način čitanja razumevanja rečenice, ali isto tako je pitanje prevoda.

SUDIJA ORIE: Da, to je drugi problem.

ADVOKAT EMMERSON: Tačno.

SUDIJA ORIE: Ali, sasvim sigurno ne isključujete se da bi se to moglo razumeti i tako. Ja se samo pitam, da li bi se moglo isključiti da se to drugačije shvati.

ADVOKAT EMMERSON: Razumem.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da vidimo, da li možemo to da razjasnimo. Da li je bila prilika, gospodine Živanoviću, kada je od vas bilo zatraženo da podredite snage Vojske Jugoslavije MUP-u, ali ste odbili da to učinite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, takav zahtev ili naređenje meni komandant Korpusa nikad nije naredio.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Pukovnik Crosland je, takođe rekao. . .

SUDIJA ORIE: Ovaj odgovor je ponovo dvosmislen. Vi ste rekli da vam nikada nije dato naređenje komandanta Korpusa. No, pitanje je, da li je ikada iko pokušao da kreira situaciju u kojoj bi jedinice Vojske Jugoslavije bile podređene jedinicama MUP-a, nezavisno od toga šta je vama komandant Korpusa rekao da učinite ili ne učinite? Da li je bilo ikakvih pokušaja u tom pravcu, koliko je vama poznato i to od strane bilo koga?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Ono što je meni poznato, znači, nije bilo zahteva ili pokušaja da se utiče na moj stav, a ja bez naređenja komandanta Korpusa ne smem ništa da uradim.

SUDIJA ORIE: Molim da nastavite, gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Pukovnik Crosland je takođe rekao da je u više prilika, u zapadnom Kosovu, tokom 1998. video vozila Vojske Jugoslavije, koja su bila

ofarbana kako bi bila plave boje i koja su bila prebačena MUP-u. Možete li nam pomoći u tom pogledu i reći da li je bilo situacija u okviru vaše brigade gde je oprema Vojske Jugoslavije bojena u plavu boju i davana MUP-u kako bi se činilo da je to deo antiterorističke, a ne vojne operacije?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mogu da vam pomognem da se ne bakćete sa tim, a to je da Prištinski korpus nije davao sredstva MUP-u da bih ih oni prefarbali. To je rađeno na državnom nivou u Beogradu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li vi onda kažete da je postojala oprema Vojske Jugoslavije koja je bojena, farbana u plavu boju, ali to je bilo nešto što je odobravano iz Beograda, a ne nivou vaše Komande. Je li to vaša pozicija?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako imate kamion ofarban u plavo, onda je, znači, to sredstvo MUP-a, bez obzira da li takvo sredstvo koristi Vojska. Tačno je da je davano od strane Vojske, deo sredstava, ali to je od Beograda, pa na dole.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Dok se bavimo ovim dokumentom i nivoom komandovanja, molim vas da pogledamo paragraf 4. Ispravite me ako grešim, ali čini mi se da se general Perišić žali da predsednik Milošević zaobilazi komandni lanac i kaže: „Preskakanje komandnih nivoa u zvaničnim razgovorima sa pripadnicima Vojske Jugoslavije, prema propisima službe Vojske Jugoslavije, vi“, tj. predsednik Milošević „imate pravo da vodite zvanične razgovore sa svim pripadnicima VJ. Međutim, vi ponekad to radite bez znanja načelnika Generalštaba što je suprotno suboordinaciji i jedinstvu komande. Kršenje ovih principa vodi razbijanju jedinstva VJ. “ Sada da zastanemo za trenutak, pukovnik Crosland je rekao u ovom Sudu da je vodio razgovor sa pukovnikom Perišićem i generalom Dimitrijevićem, negde u to vreme i da su mu oni rekli da su bili odsečeni iz komandnog lanca, zato što se nisu slagali sa onim što se dogodilo leti na Kosovu i da nisu bili spremni da prihvate upotrebu snaga Vojske Jugoslavije u operacijama koje su uključivale nesrazmerno razaranje civilne imovine. To je transkript 3062, red 15 i redovi nakon toga. I, pukovnik Crosland je izjavio da su pukovnik Perišić i general Dimitrijević rekli da postoji direktni komandni lanac, koji je uspostavljen između general-majora Pavkovića i gospodina Miloševića koji je isključivao njih i isključivao načelnika Generalštaba, general Perišića. Možete li nam pomoći, da li vam je poznato da je general Perišić izražavao zabrinutost da ga zaobilaze u komandnom lancu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to meni nije bilo poznato, jer ja sam bio na teritoriji Kosova i Metohije, a ovo je, vidim, prepiska između predsednika i načelnika Generalštaba.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Sada bih vas zamolio da nam pomognete samo da identifikujemo neka vozila. Hteo bih da vam prikazem jedan isečak filma i transkript za to se nalazi u tabulatoru 30b. Tu se prikazuje operacija MUP-a u nastavku događaja u Prekazu/Prekazi, 15. marta. Sada samo hoću da vam kažem šta treba da vidite. Molim vas da pogledate vozila koja su tu prikazana, u ovom isečku i da nam pomognete ako možete, da ih identifikujemo. Znači da shvatite šta očekujete. Videćete oklopno vozilo uključeno u razaranje jedne kuće, a nakon toga će biti snimci još dva druga teške opreme, pa bih vas zamolio da nam to identifikujete?

(video snimak)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON: Ovde imamo tehničkih poteškoća.

SUDIJA ORIE: Čujem da se neke reči izgovaraju, ali ne vidim nikakvu sliku. A, zamolio bih, takođe prevodioce da prate uobičajenu proceduru i da, ukoliko bude suviše brzo, da se prevodi na francuski, da jedan od njih čita transkript. Da li kabine imaju transkripte?

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Onda bih zamolio da se to čita, čak i ako se malo kasni.

ADVOKAT EMMERSON: Znači, to je 30b.

SUDIJA ORIE: 30b.

ADVOKAT EMMERSON: Još nije označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Molim da prvo to označimo za potrebe identifikacije. Molim sekretara.

sekretar: To će biti dokument ID 1D36-0019, označen za identifikaciju kao D180.

SUDIJA ORIE: Hvala gospodine sekretaru. Da vidimo. Nadamo se da ćemo sada dobiti slike na ekranu ovih vesti BBC-a.

(video snimak)

novinar: Srbi kažu da je njihova bezbednosna operacija u Drenici/Drenič završena, ali za Albance u Drenici/Drenič teror se nastavlja. Bezbednosne snage tvrde da se uništile jezgro Oslobođilačke vojske Kosova, ubijajući vođu grupe u operaciji čišćenja. Domovi onih na koje se sumnja da su pripadnici OVK spaljeni su i izravnati buldožerom od strane oklopnih vozila, kao operacija kazne i upozorenje za ostatak sela. Na našeg kamermana je pucano, a mobilni telefon mu je verovatno spasio život. Mnoga sela u Drenici/Drenič su napuštena, ljudi su očigledno otišli u žurbi. Ne zna se da li su pobjegli ili su isterani, ali glavna albanska politička stranka optužuje Srbe za operaciju etničkog čišćenja. Izbeglice napuštaju područje i mnogi provode noć u brdima. „Morali smo da pobjegnemo“, kaže ona, „ljudi su ubijani, deca, niko nije učinio ništa“. OVK kaže da se njeni pripadnici iz inostranstva vraćaju i uključuju u borbu protiv Srba. Takođe je izraženo saosećanje iz Albanije i etničkih Albanaca u susednoj Makedoniji. Vlade zapadnih zemalja se boje da ovo nastavljanje nasilja može destabilizovati celo područje. Pol Vud, BiBiSi vesti. Drenica, Kosovo. “

SUDIJA ORIE: Gospodine Re.

TUŽILAC RE: Znam da je dodeljen MFI broj, ali moje pitanje je da li Odbrana namerava da ponudi na usvajanje transkript u kojem se nalazi mnogo mišljenja novinara BBC-a kao istinitu ili samo opšti komentar na ovaj snimak BBS-a.

ADVOKAT EMMERSON: U ovom trenutku mi nudimo transkript na usvajanje, zato što su tu spomenuta ona vozila, kao što sam ranije spomenuo.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Tu smo videli teška vozila i jedno od njih je uništavalo jednu zgradu, a dva druga su bila na polju. Vidite da se još uvek nalaze u polju. Ovo gornje vozilo ima gusenicu. Možete li nam reći kakva su to vozila?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Možete li malo da izoštrite to. Imam dilemu između BVP i tenka.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Možemo ponovo da prikazemo taj deo, kako biste videli vozila dok se kreću. Samo taj kratki deo.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Po ovome što vidim, to je borbeno vozilo pešadije. Znači, ima ukrcano 9 do 10 ljudi.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala. To je ono vozilo koje uništava zgradu, je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to je vozilo koje prebacuje ljude s položaja na položaj, da bi ih zaštitilo od streljačke vatre, a ima na sebi top 20 mm.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zamolio bih da se ponovo prikaže ovaj kratki deo sa vozilima, a vi nam onda, koliko možete, pomognite u pogledu identifikovanja tih vozila?

(video snimak)

ADVOKAT EMMERSON: Hvala.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li nam možete pomoći da nam kažete da li su u ovoj operaciji uključeni borbeni tenkovi?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne mogu vam pomoći ovde da kažem, jer ovo je samo jedan snimak i moguće ga je napraviti bilo gde.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Nije bitno gde su snimljeni, ja vas naprosto pitam, da li možete da nam pomognete u identifikovanju vozila i da li ste vi onda odgovorili da ne možete?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, gospodine Emmerson, ja ipak kažem da ovo može da se snimi na praktičnoj vežbi, obuci Vojske.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zamolio bih vas, na trenutak, da se fokusirate na pitanje koje postavljam, bez obzira na to gde je snimljeno. Pitanje je sledeće. Da li znate kakva su vozila i kojim snagama pripadaju? Vi ste pre neki trenutak koristili reč „vojna“. Da li se čini da je jedno od tih vozila, vozilo Vojske Jugoslavije?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Na ovom snimku što nije izoštreno ja ne bih želeo da me pogrešno protumačite. Snimak je, znači, vozila od pozadi i to je, po meni, kako sada vidim, borbeno vozilo pešadije.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A borbeno vozilo, koje pešadije, koje snage, MUP-a ili Vojske Jugoslavije?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Imali su ih i jedni i drugi.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Shvatam. Da vas sada pitam sledeće. Jeste li vi lično odobrili ili bili svedok te vrste uništavanje imovine u nastavku vojnih operacija gde su korištena vozila za uništavanje kuća na takav način?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Malo ne razumem pitanje. Molio bih da se pojasni.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Jeste li vi lično ikada odobrili ili videli da snage Vojske Jugoslavije ili MUP-a koriste teška vozila da uništavaju albansku imovinu na način koji smo videli da je to opisano u ovom filmu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Video sam, samo ako je zgrada bila vojni cilj, a to znači da je bilo unutra ili terorista ili je dejstvovano iz te zgrade.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Dakle, nakon što bi neka operacija bila završena, da li je onda bila faza razaranja, gde bi takve zgrade bile uništene?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, čini mi se da se u izvešnoj meri oslanjate na mišljenje koje su dali novinari. Vi se na to osvrćete kao na nešto što je bilo nakon borbe, a to se ne vidi iz samih slika, niti se zna da li su to mesta u kojima su živeli civili. Nije bilo nikakvog prigovora, ali, naravno, gospodin Re je ranije pitao iz kojih je to razloga, a vi ste rekli da želite da postavite nekoliko pitanja o slikama. Ali, tu je uključen i onaj deo komentara novinara, pa bih hteo da vam kažem da bi bilo bolje da se toga klonite.

TUŽILAC RE: Tužilaštvo je takođe toga svesno i to je bilo jasno u pitanjima i odgovorima. Mi sasvim sigurno želimo da znamo kada je to snimljeno i gde, jer to nije vidljivo niti iz komentara niti iz snimka.

ADVOKAT EMMERSON: Mislim da je to prilično očigledno iz komentara, ako tako mogu da kažem.

TUŽILAC RE: Ali gde, koje selo i kada, grad, selo?

ADVOKAT EMMERSON: To je, u stvari, incident koji je snimljen odmah nakon događaja u Prekazu/Prekazi, 5. marta.

SUDIJA ORIE: To je gospodin Emmerson i ranije rekao, da će prikazati neke slike tog događaja. No, ja sam shvatio da bi gospodin Re želeo da zna razloge zašto vi to smatrate da je to snimak koji je snimljen tada i tamo.

ADVOKAT EMMERSON: Meni je vrlo drago da komuniciram o tome sa gospodinom Reom. Iz transkripta se ne može videti da li je to Prekaze/Prekazi ili Drenica/Dreničë i ja to prihvatam.

SUDIJA ORIE: Molim da nastavite.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A sada bih želeo da se osvrnem na neke dokumente koje ste dali vezano za položaje Vojske Jugoslavije u prvoj polovini 1998. godine, a posebno položaje Vojske Jugoslavije na području istočno od glavnog puta Peć/Pejë - Đakovica/Gjakovë. U vašoj izjavi, u paragrafu 8, vi kažete da je bataljon Vojne policije bio razmešten kod filtracione stanice, na južnom obodu Radonjičkog/Radoniq jezera. To je 52. bataljon Vojne policije. Mogu li da znam, od kojeg trenutka, 1998. godine, je taj bataljon bio pozicioniran na toj lokaciji?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam tačno od kojeg trenutka, a nije samo da je pozicioniran nego, mi smo izvodili pokretna logorovanja u aprilu i maju mesecu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Možete li da objasnite, molim vas, šta pokretna logorovanja znače u ovom kontekstu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: To znači sjedinjavanje svih radnji, naučenih do sad, na praktičnom terenu, uz izvođenje određenih vežbi po našem nastavnom planu i programu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: To je od pomoći, ali konkretno, ja pitam za lokaciju na kojoj se nalazio 52. bataljon Vojne policije i tražim razjašnjenje vaše izjave u paragrafu 8, gde kažete da je taj bataljon bio razmešten kod filtracione stanice, na južnom obodu Radonjičkog/Radoniq jezera. Da li sam ja dobro shvatio da je to bila jedna pokretna operacija, ili, da je ovaj 52. bataljon Vojne policije bio tamo stalno razmešten? I ako jeste, otkada?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mogu reći da sam ga video dva puta tamo. Znači, dva dana uzastopce, a da li je stalno bio, to vam ne mogu tvrditi, jer to nije moja jedinica, to je jedinica kojom komanduje komandant korpusa.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kako biste pomogli Pretresnom veću, u ove dve prilike kada ste videli da su oni tamo bili razmešteni, možete li reći kada su bile te prilike kada ste ih videli?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je to bilo negde 7, 8. maja 1998. godine, kada sam premeštao svoju jedinicu, takođe, koja je na obuci bila, iz rejona sela Bec/Bec u kasarnu u Đakovici/Gjakovë.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da se sada vratimo na onaj izraz koji ste ranije upotrebili, pokretna logorovanja. Gde su bile angažovane vaše jedinice u tom pokretnom logorovanju, tokom marta i aprila?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Znači, borbena grupa 2, na pravcu Peć/Pejë – Klina/Klinë – Kramovik/Kramovik – Bec/Bec – Đakovica/Gjakovë - *Morina*, a borbena grupa 1. u širem rejonu Kosovske Mitrovice/Mitrovicë. Mislim da nije bitno za ovaj proces.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zamolio bih da sada pogledate dokument u tabulatoru 1, koji je označio pukovnik Božidar Delić, u predmetu Milošević. Tu se nalazi legenda koja je u tabulatoru 1b i tu se kaže da se to odnosi na raspoređivanje između 22. aprila i 10. septembra, a za transkript, to je dokazni predmet D42. Tu možemo da vidimo da je gospodin Delić označio tri područja crvenom bojom, na terenu oko jezera Radonjić /Radoniq. Jedno sa zastavom, dole desno ili jugoistočno, jedno polukružni, odmah ispod „Boka“ i dalje zastavicu kod *Donjeg Biteša*, sa brojem 6. Možete li nam pomoći i reći ko je tu bio raspoređen i šta to označava?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Pošto je ovo zona, inače, kolege Delića, onda je on imao pravo da to ucrti i da vam pokaže to ili već kome. Znači, ovo što ste pitali, jugoistočno, zastavica, to je 52. bataljon vojne policije, a ovo zapadno od. . . Recite, jeste li me prekinuli?

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ne, ne, samo vam se zahvaljujem što ste mi to objasnili.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: A ovo ovde, u rejonu sela *Biteš*, vidim da je unutra isprekidana linija, pa nisam siguran sad, morao bih ipak onu legendu, da napiše šta je, da li je to naredni rejon, ovog 52. bataljona ili neka druga jedinica.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Mislim da je iz legende jasno da su ovo mesta na kojima su raspoređene jedinice Vojske Jugoslavije. Ja se pitam možete li da nam pomognete da protumačimo oznake?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Oprostite, nema prevod legende na srpski.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da kažemo to ovako, gospodine Živanoviću. Da li vam je bilo poznato da su snage Vojske Jugoslavije, to je samo veća verzija ove druge karte, da li vam je bilo poznato da su snage Vojske Jugoslavije bile stacionirane u *Donjem Bitešu* i, ukoliko jesu, počev od kod datuma?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, za *Donji Biteš* nisam siguran i zato se pozivam da mi se razjasni šta znače isprekidana crvena boja unutar crvenog kruga u rejonu selu *Donji Biteš*. Ja, kod nas je običaj, ako je isprekidana boja, da je to predviđeni rejon gde treba da se dođe.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. Da vas pitam onda nešto što vi znate o rasporedu trupa u ovom području. Najpre bih vas zamolio da pogledate tabulator 8, u ovom zelenom registratoru. Vi to opisujete u svojoj izjavi, u tački 62. Tabulator 8 je dokazni predmet, P1023, označen u svrhu identifikacije uz ovog svedoka. To je prilog 5, uz njegovu izjavu, po Pravilu 92 ter. Molim vas da pogledate, u verziji na BHS-u drugu stranicu, pod tačkom 2, u verziji na engleskom to je 3. stranica, tačka 2. Ovaj dokument nosi datum 24. april, a njega je potpisao pukovnik Lazarević. U tački 2 utvrđuje se raspored različitih jedinica, kao raspored i zadaci svih jedinica su, po sadašnjoj organizaciji, osim borbene grupe 2, 125. motorizovane brigade koja je premeštena u toku dana u rejon *Boka*, 1 km jugoistočno od sela Kramovik/Kramovik, sa zadatkom: kontrola komunikacije selo Kramovik/Kramovik - Kramovička klisura i selo *Rakovina* ka Đakovici/Gjakovë, razbijanje i uništenje diverzantsko-terorističkih grupa u selu Crmljane/Cërmjan i obezbeđivanje desnog boka 52. BVP, dejstvujući po snagama neprijatelja na pravcu selo Crmljane/Cërmjan, - *Raškovec*. U svojoj izjavi, koju ste dali kao svedok, vi ste naznačili da je borbena grupa 2 bila stacionirana u Đakovici/Gjakovë do kraja maja. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Do 23. maja, kad je krenula u rejon karaule *Morina*, odnosno sela Ponoševac/Ponoshec.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A ovde, 24. aprila, da li treba da shvatim da je cela borbena grupa 2 premeštena u ovaj sektor *Boka* ili je reč samo o delu te grupe?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja bih zamolio za malo šire objašnjenje, a to je o sledećem. Kad sam rekao pokretno logorovanje, znači, naveo sam ovaj pravac Kramovik/Kramovik. Kramovik/Kramovik je oduvek bio poznat kao naš poligon, a kada se

izvodi pokretno logorovanje, onda se jedinici izdaju zadaci približno ratnim uslovima, da bi se vežbala komanda, jedinica i pripremala. Vi vidite da se ovde daju zadaci koji su samo na papiru, a nisu realizovani uopšte na terenu. Toliko.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: To znači, kada neka jedinica dobije zadatak da razbije i uništi DTG u selu Crmljane/Cërmjan i da obezbedi desni bok 52. BVP, da li to znači da je to bilo predviđeno samo na papiru?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je u vidu jedne male štabne ratne vežbe, radi obuke komandnog dela i vojničkog dela.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li su vojnici fizički tu raspoređeni ili nisu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Jedinica je kompletna bila u rejonu *Boke*, to je taj Kramovički deo i nije zalazila ni u jedno mesto sem *Klanice Bec*, gde je kasnije boravila.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A, samo da bude jasno, kada dobiju zadatak da stupe u borbena dejstva protiv DTG, da li je to ozbiljno naređenje, da li su oni zaista nameravali da stupe u vojne akcije protiv DTG?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Znači, molio bih da se shvati kao štabna ratna vežba, a onda će vam biti jasno da proigravamo tu situaciju. Stvarno nismo stupili ni u kakva borbena dejstva što se ovoga tiče.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ali, vidite, u svojoj izjavi koju ste dali kao svedok, tačka 62, kada komentarišete ovaj dokument, vi kažete da je borbena grupa 2 imala za zadatak da kontroliše liniju od sela Kramovik/Kramovik, preko Kramovičke klisure i selo *Rakovina* do Đakovice/Gjakovë. Kažete, cilj je bio razbiti snage OVK u selu Crmljane/Cërmjan.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: To „kontrolise“ podrazumeva osmatranje, prvenstveno, a kada insistirate na aktivnom dejstvima, ja vam kažem da nisu bila aktivna dejstva, niti smo planirali da uopšte uđemo u to. Samo je bilo na papiru, fiktivno.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. Što znači, kada kažete, u naređenju, u vašoj izjavi, da borbena grupa 2 treba da otvori paljbu na neprijateljske snage duž pravca od Crmljana/Cërmjan do Rakoca/Rakoc, zapravo to naređenje nikada nije trebalo da se sprovede u delo. Je li to tačno? Je li tako treba da vas shvatim?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno. Znači, to naređenje nije sprovedeno u delo. Prvi put je moj vojnik otvorio vatru 23. maja, kod sela Smolica/Smolicë.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zašto vi onda, u ovom dokumentu beležite naređenje da treba da se otvori paljba? Onda nam recite, šta je svrha da se to stavi u naređenje, ukoliko vi nemate nameru da do toga dođe?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Govorim vam da je to naređenje u vidu ratnih igara, kako drugačije da vam objasnim, od pretpostavljene komande.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. A, uprkos tome, put kojim je trebalo ići, trebalo je da vodi od kasarni u Đakovici/Gjakovë, pa do područja južno od jezera. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to bi, da se tako radilo, da. To bi bilo tako.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala vam. Da li bismo sada mogli da pogledamo tabulator 9, za trenutak. Ovo je 26. april. Ponovo je reč o naređenju koje je potpisao pukovnik Lazarević. To je P1025, a prilog 7, uz vašu izjavu svedoka. Molio bih vas da u ovome naređenju pogledate sledeću tačku, to je tačka 3.2, a ona glasi ovako: „3. BVP pojačano dubinsko obezbeđuje državnu granicu, na preseku desno karaula *Koznjar* - Dečane/Dečan, levo karaula Košare/Košarë – Junik/Junik, sa zadatkom: „u sadejstvu sa 53. graničnim bataljonom i snagama MUP-a, sprečiti povredu graničnog režima. Biti u gotovosti za intervenciju na pravcima Dečane/Dečan – Junik/Junik- selo Smolica/Smolicë i Dečane/Dečan – Isnić/Istinić- selo Čelopek/Čallopek. Vidite li to mesto?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, vidim to što piše.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li su i tu bile u pitanju ratne igre ili je ovde reč o hotimičnom razmeštanju jedinica u vojne svrhe?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: A, ovo je kroz ratne igre dovođenje jedinica na obezbeđenje državne granice u rejon karaula Košara/Košarë i *Morina*.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da. Mogu da shvatim taj deo. Ono što mene zanima jeste borbena gotovost u pravcu koji ide od Dečana/Dečan – Isnić/Istinić - Čelopek/Čallopek. Možete li da mi pomognete u vezi sa tim? Pre svega, da li je tu reč o planiranom razmeštavanju od Dečana/Dečan, kroz Čelopek/Čallopek, 26. aprila?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Nije reč o planiranom razmeštavanju. Ja napominjem da jedinica Vojske nisu zašle istočno od puta Dečane/Dečan – Peć/Pejë - Đakovica/Gjakovë, uopšte na teritoriju Dukađinija/Dukagjini, sve do, ne znam kojeg termina, tamo do jula meseca.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Gospodine Živanoviću, to ne može da bude tačno, uz dužno poštovanje prema vašem sopstvenom iskazu, jer je zapravo, 52. bataljon Vojne policije bio stacioniran u području jezera, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ono što ja vas molim da objasnite Pretresnom veću, jeste, šta znači, u ovom naređenju, koje ste vi priložili kao dokazni predmet, kada se traži borbena gotovost za intervencije duž pravca koji ide od Dečana/Dečan do Čelopeka/Čallopek?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu vam reći da nije jedinica išla tim pravcem, niti dejstvovala. Tačno je da je bilo jedinica u sklopu Radonjičkog /Radoniq jezera, 52. bataljon, a ja njoj nisam pretpostavljeni. I, oprostite, pitate me za stručne komentare višeg pretpostavljenog, ja sam ovde svedok. Ako me drugačije postavite, ja ću možda moći nešto drugo da kažem.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Položaj u kome se vi nalazite, gospodine Živanoviću, jeste onaj u kojem se nalazite kao oficir koji je bio zadužen za snage Vojske Jugoslavije u zoni odgovornosti na koju se odnosi ovo konkretno naređenje. Ja vas pitam kako ste vi to shvatili. Kako ste vi shvatili reči: „biti u gotovosti za intervenciju na pravcima Dečane/Dečan – Isnić/Istinić - Čelopek/Čallopek? Šta ste vi shvatili da se od vas traži da preduzmete, ukoliko se išta traži da preduzmete?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako sagledamo kompletnu situaciju, a to je da je borbena grupa 2, u tom momentu, u rejonu Kramovik/Kramovik, onda je logično da se izda

zadatak, kao alternativni, mogući zadatak drugoj jedinica koja je u Dečanima/Dečan, koja može da pruži pomoć ako bude ova borbena grupa 2 u Kramovičkoj klisuri ugrožena. I onda joj se daje alternativni pravac. Pa, ne mislite valjda da će vojna jedinica da ide kroz, putem gde je borbena gotovost ... u jedan ili, potpuna borbena gotovost, da ne sme da otvori vatru ako bude ugrožena. Toliko.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ja razumem vaš odgovor, ja samo od vas tražim da objasnite šta je, po vašem mišljenju, naređenje od vas zahtevalo da učinite i vi ste to i objasnili. Molim vas da pogledate tabulator 10. To je naređenje koje ste vi potpisali, a nosi datum 16. maj 1998. godine. U pitanju je dokazni predmet D70, a prilog 29, vašoj izjavi po Pravilu 92 ter. Prva tačka, u ovom naređenju, usmerava borbenu grupu 2 da bude u gotovosti, dakle, iz sadašnjeg rejonu rasporeda da bude u gotovosti za dejstva na pravcima: kasarna-selo Smolica/Smolicë-selo Ponoševac/Ponoshec-selo *Gornja Morina*, pre svega. Drugo, kasarna *Erečka Suka*. Treće, kasarna selo Zrze/Xërxë i četvrto kasarna Radonjičko /Radoniq jezero. A zadatak koji ste vi dodelili borbenoj grupi 2 je sledeći. U sadejstvu sa snagama MUP-a Republike Srbije, razbiti šiptarsko-diverzantsko terorističke grupe i obezbediti komunikacije za snabdevanje jedinica Vojske Jugoslavije. Da se zaustavim ovde za trenutak. Možete li da nam pomognete? Ovo raspoređivanje trupa iz kasarni, po četiri različita pravca, da li se to odnosi na kasarne u Đakovici/Gjakovë, gde je tada bila stacionirana borbena grupa 2?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno. Borbena grupa 2 se nalazila u kasarni u Đakovici/Gjakovë, ali ovi pravci nisu raspoređivanje, pravci su alternativni za dejstva u slučaju potrebe.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A, aktivnosti koje odobravate, jeste da se u sadejstvu sa MUP-om razbiju DTG i obezbede komunikacije za snabdevanje. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Kada dam alternativni pravac, onda dam i zadatak, a zadatak se dobija tako što, ako je ugrožena borbena grupa 52 u rejonu Radonjičkog /Radoniq jezera onda bih ja dobio zadatak od komandanta korpusa da intervenišem na tom pravcu. Sigurno bi se na tom pravcu našao i neko još, ne samo ja.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da. Ali, deluje, zar ne, da vi razmišljate o stupanju u borbena dejstva. Da li sam ja to pravilno shvatio?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: U pravu ste. A kako drugačije da radimo kad već imamo teroristička dejstva.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Prva dva pravca koje ste pomenuli ovde, od kasarne prema Ponoševcu/Ponoshec i *Gornjoj Morini*, to je angažovanje sa zapadne strane glavnog puta. Ali, ostali pravci, od kasarne do *Erečke Suke*, od kasarne do Zrze/Xërxë i do Radonjičkog /Radoniq jezera, to je raspoređivanje trupa sa istočne strane. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je da su to alternativni pravci, ali ja napominjem da to nije raspoređivanje, nego mogući alternativni pravci za upotrebu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kojim su pravcem krenuli, ili, kojim su pravcima krenuli?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Broj 1, 23. maja. Ova je grupa krenula pravcem kasarna selo Smolica/Smolicë, selo Ponoševac/Ponoshec, selo *Gornja Morina*.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U ovom naređenju borbena grupa 3 treba da bude u gotovosti iz sadašnjeg rejonu rasporeda za dejstva na pravcima Peć/Pejë – Dečane/Dečan – Rastavica/Rastavicë – Junik/Junik - Ponoševac/Ponoshec i Peć/Pejë - *Zakać* - Klina/Klinë Iglarevo/Gllarevë i Peć/Pejë - Raušić/Raushiq – Barane/Baran - Čelopek/Çallopek. Da li nam kažete da su i ovo alternativni pravci?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Takođe alternativni pravci, jer nisu dejstvovali ovim pravcima. I kao što vidite, ovde zadatak broj 1, da se spoje sa borbenom grupom 2 u rejonu Ponoševac/Ponoshec.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A, vi onda prenosite zadatak komandantima jedinica kako oni treba da protumače ova naređenja. Je li to tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: I oni tumače ovako kako jeste. Isto izdaju alterantivne zadatke.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A ko onda odlučuje, kojim će se od tri alternativna pravca krenuti?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Po nivou komandovanja, ko ima pravo naređivanja. Meni je naređivao komandant Korpusa. Nisam mogao bez naređenja da upotrebim ni na jednom pravcu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala vam. Što se tiče borbene grupe 3, kojim je pravcem ona krenula, ovom prilikom?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ni jednim.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. Želeo bih da se osvrnemo na drugu polovinu maja i zamoliću vas da pogledate pasuse od 81 do 83, vaše izjave koju ste dali kao svedok. Vi u tački 82 opisujete naređenje generala Pavkovića, kojim se zabranjuje kretanje na putu Đakovica/Gjakovë - Dečani/Dečan, a u pasusu, u tački 83, govorite o zajedničkoj akciji Vojske Jugoslavije i MUP-a, koja ima za cilj deblokiranje glavnih puteva na području Metohije, krajem maja. Ja bih želeo da vam, ukoliko dozvolite, postavim neka pitanja u vezi sa tom fazom operacije. Mi smo čuli da je 25. maja došlo do operacije čišćenja terena, koju je vodila PJP, a koja je uključivala ulaženje u sela sa obe strane glavnog puta, nakon nestanka dva pripadnika PJP-a u blizini Rastavice/Rastavicë, 23. maja. Da li je to ova zajednička operacija koja se ovde pominje?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam siguran, ja sam 23. maja stigao u selo *Donja Morina*. Za ovo nisam siguran, jer put Dečane/Dečan – *Ereč* - Đakovica/Gjakovë nije koristila Vojska.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Mogu li da vas zamolim da pogledate tabulatore 11 i 12, u ovom registratoru, a naročito tabulator 11. Mi smo videli određene dokazne predmete koji se odnose na operaciju do koje je došlo u Ljubeniću/Lubeniq, na glavnom putu 25. maja, a u kojem je ubijen jedan broj ljudi. A, iza tabulatora 12, ne tražim da se prikaže u sistemu elektronske sudnice, nalazi se situacioni izveštaj pukovnika Croslanda, koji je pristigao u područje neposredno nakon ovih događaja. Radi zapisnika, relevantni dokumenti su D72 i P6, stranica 23 i D71. Da li ste vi upoznati sa operacijom koja je sprovedena u Ljubeniću/Lubeniq, u maju mesecu, a u kojoj je ubijen jedan broj ljudi?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam upoznat, jer sam se bavio problemima u rejonu *Morine*.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Pitam se da li bismo mogli da pogledamo, ukratko, i tabulator 14. Ovde, pukovnik Lazarević, donosi odluke o raspoređivanju određenih jedinica, 28. maja. Tabulator 14 je, inače, dokazni predmet P1051, a to je prilog 35 uz izjavu po Pravilu 92 ter. Ukoliko pogledamo tačku 4. u ovom dokumentu, „borbenoj grupi 3, iz 125. motorizovane brigade naređuje se da deblokira komunikaciju Peć/Pejë – Dečani/Dečan - Ljubeniću/Lubeniq. Da li vidite to mesto?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li je došlo do ovog raspoređivanja jedinica?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zašto ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam. Ne znam. Ne mogu vam sad reći to. Ne sećam se.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Pa, kako onda znate da do toga nije došlo?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Znam da nije došlo do akcije, a zašto, to ne znam.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ko je doneo odluku o tome da se opozove ovo naređenje? Jeste li vi bili u pitanju?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, onaj ko je i naredio. Lazarević.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. A, da li je on vama saopštio tu odluku, koliko vi možete da se setite. ?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: O dosta tih događaja, ne mogu da se setim svega, a vi uporno insistirate o dokumentima od mog pretpostavljenog.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. Znači, kada vi kažete u pasusu 83, svoje izjave, da je otpočela zajednička akcija Vojske Jugoslavije i MUP-a sa ciljem deblokiranja glavnih puteva na području Metohije, a koja je otpočela krajem maja, ovo nije obuhvatalo izvršenje naređenja koje se ovde spominje, od strane borbene grupe 3?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam hteo prvi dan, u četvrtak, da tvrdim da pojedine tačke mogu da se poprave u mojoj izjavi. I, evo momenta, ako dozvolite, ovo nije početkom ili krajem maja, nego krajem jula.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li nam sada kažete da je vaša izjava, po Pravilu 92 ter, pogrešna, ali ste odabrali i odlučili da je ne ispravite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A zbog čega je niste ispravili, kada ste primetili da je nešto pogrešno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Verovatno vreme. Kada sam došao ovde imao sam malo vremena za pripremu sa tužiocem.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li ste primetili ikakve druge greške?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ima tu još nekoliko. Ako naiđemo na njih, ja ću reći. Nisu one bitne greške.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: No, nije na vama da o tome procenjujete. Ali, kada ste počeli da svedočite, gospodin Re vas je pitao, da li ćete, ako vam se postave ista pitanja, dati isti odgovor kakav ste dali, kako je zabeleženo u vašoj izjavi, po Pravilu 92 ter. Da li se sećate tog pitanja?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se i dao sam takav odgovor.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Dakle, hteli biste da ispravite tačku 83. Da li kažete da, u stvari, nije bilo zajedničke operacije Vojske Jugoslavije i MUP-a u maju, da se raščisti taj glavni put, i da je to, u stvari, bilo u julu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. U julu mesecu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Gospodine Živanoviću, oprostite što ću vam ovo reći, ali, da li je situacija takva da vi imate određene teškoće da odgovorite iskreno na sva ova pitanja, zato što ste znali da niste imali ovlašćenja da vodite združene operacije sa MUP-om u oblasti antiterorističkih dejstava sve do kraja juna?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da pogledamo ponovo ovaj dokument, u tabulatoru 14. Bez obzira da li se to dogodilo ili ne, pukovnik Lazarević daje naređenje o sadejstvu Vojske Jugoslavije i MUP-a. Da li biste se složili sa time? Da pogledamo prve reči, molim vas.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvi stav.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Pogledajte samo prve reči „odlučio sam“ i kaže: „u sadejstvu sa snagama MUP-a izvršiti deblokadu puta *Sisman* - Ponoševac/Ponoshec – Molić/Molliq – Junik/Junik i Ponoševac/Ponoshec -*Donja Morina* - potok Molić/ Molliq. Da li to vidite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je tačno.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li vam je u to vreme, u maju, bilo poznato da postoji takav plan za zajedničko sadejstvo sa snagama MUP-a?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: A, snage MUP-a, jedna Policijska stanica je postojala u selu Ponoševac/Ponoshec.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li vam je bilo poznato da je pukovnik Lazarević izdao naređenje za zajedničku operaciju MUP-a i Vojske Jugoslavije, krajem maja?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne razumem, kako poznato. Poznato, evo vidim naređenje.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li ste u to vreme pročitali to naređenje?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ja bih zamolio da pogledamo 6. tačku, tu se naređuje, izvinite, 2. BVP da izvrši diverzioni napad na pravcu Radonjičko /Radonij jezero *Donji Biteš*, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je isto alternativni zadatak, u slučaju potrebe, ako se ugrozi jedinica 52. bataljona, onda da mu pomogne ovaj deo.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I da se pomogne tako da se izvrši diverzantski napad? Da li biste mogli da objasnite, šta to znači u tom kontekstu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne diverzantski, ovde piše „demonstrativni napad“. Demonstrativni znači kretanje tim pravcem, uz pokazivanje svoje jedinice, u nameri da stigne do druge jedinice.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I da li je do toga došlo?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U tački 84, to se spominje u vašoj izjavi koju ste dali kao svedok, da li je to još jedno drugo područje gde ste primetili da ste zabeležili naređenja koja, u stvari, nisu ostvarena? Da li je situacija takva?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. U ovim naređenjima ima alternativnih pravaca, koji nisu mogli da se realizuju ili uopšte nisu realizovani.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Sada bih zamolio da pogledamo dokument u tabulatoru 15, a to je D75, aneksa 46, izjave po Pravilu 92 ter. Dokument je od 23. juna, a naređuje se formiranje privremene borbene grupe broj 5. Sada bih zamolio da pogledamo tačku 2: „Borbenu grupu 5. razmestiti u rejonu selo Donji Biteš, Radonjička /Radoniq Čuka, dana 23. 06. 1998. do 15,00 časova. I to u sadejstvu sa 52. bataljonom Vojne policije i koristiti Radonjičku /Radoniq Suku da se spreče operacije DTS-a, duž niza pravaca Rznić/Irzniq do Glođane/Gllogjan, *Donji Biteš* do Gornjeg Ratiša/Ratishi i Epërm , do Donjeg Ratiša/ Ratishi i Ultë do Rakoca/Rakoc i Gramočelja/ Gramacel do Donjeg Bitesa. “ Da li to vidite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Vidim. Ovo je naređenje komandanta, odnosno pukovnika Lazarevića, da se formira ta grupa i postavi tamo gde ste me prethodno pitali, pre nekoliko sati, a to je onaj, šta znači onaj crveni krug, ako se ja sećam sada, to je ta grupa.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li je grupa tada i bila raspoređena kako je napisano i naređeno u ovom naređenju?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Možemo videti da se u tački 4. specificira da Radonjička /Radoniq čuka treba da bude preuzeta, kao i deo terena u *Donjem Bitešu* od strane Đakovičkih jedinica SUP.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, u redu je to. Pravi se zapisnik da se posle ne bi prevalilo nešto nekorektno.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kako bismo shvatili učinak ove operacije, znači snage MUP-a idu prve, a nakon toga dolazi borbena grupa 5?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne može se tako shvatiti. Snage MUP-a su već postojale tu, na Suki, i onda samo treba preuzeti od njih taj rejon.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Onda, pomozite nam i recite nam, koje su snage MUP-a već bile tamo?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Evo, ovde tačno kaže, iz MUP-a Đakovica/Gjakovë, redovne snage koje su postojale u okviru grada Đakovica/Gjakovë.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: One su već bile u *Donjem Bitešu* i na Radonjičkoj /Radonij čuki, je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Na Radonjičkoj /Radonij čuki, a ovaj *Donji Biteš*, nisu u selu bile, nego su bilo na jednom proplanku blizu *Donjeg Biteša*.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U tom trenutku borbena grupa 5 se raspoređuje od Đakovice/Gjakovë, kako vidimo tu napisano, preko Paljbarde/Palabardhë, pa do sela *Donji Biteš*. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, samo na dva mala prostora, a to je *Suka* i proplanak kod *Biteša*.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala. U tački 1. imamo sastav borbene grupe 5. Jesu li u tom trenutku snage MUP-a bile evakuisane ili su ostale na tom području?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ostala je samo jedna patrola MUP-a na *Suki*, a ostalo je povučeno.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Znači, onda bi nadalje bila združena operacija MUP-a i Vojske Jugoslavije. Je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako ispada, ali te snage nisu za operaciju, ni planirane, ni sposobne.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zamolio bih vas da ponovo objasnite šta mislite kada to kažete? Znači, bila je zajednička baza Vojske Jugoslavije i MUP-a?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Samo na jednom mestu, a ako vidite dobro, iz ovoga borbena grupa 5. je trebala da zameni deo ljudstva 52. bataljona u rejonu filterske stanice.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da se vratimo na kartu gospodina Delića. Ova karta odražava onu isprekidanu liniju duž Radonjičke /Radonij čuke. Jesam li tačno shvatio ovo što ste vi rekli?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da li bih mogao da vidim tu kartu ponovo. Ja se izvinjavam, da vam potvrdim samo.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ona se nalazi u tabulatoru 1. A naređenje se nalazi u tabulatoru 15, tj. „razmestiti borbenu grupu 5 *Donji Biteš*“, itd. Prvo, znači, karta tabulator 1, još dalje, još više napred. Evo, tu je.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ovo je tačno. To je *Rečka Suka*.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li onda treba shvatiti da su te snage bile tamo stacionirane od 23. juna? Je li to kažete?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I konačno, vezano za ovu temu, pre nego što predložim pauzu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, svedok kaže, *Rečka Suka*, to meni nije sasvim jasno.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da to razjasnimo. Gospodine, pred sobom imate kartu, na ekranu, i možemo da vidimo ovu zastavicu sa brojem 6 i isprekidani krug, oko *Erečke Suke*. To je moja greška. Znači, Radonjička /Radoniq čuka i *Donji Biteš*. To je ova lokacija na koju vi mislite.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. *Erečka Suka* je jedan dominantan objekat koji je bitan, ko ga drži, on vlada situacijom.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ovo je apsolutno jasno, zato što je *Erečka Suka* brdo blizu sela Babaloć/Baballog, blizu glavnog puta. A Radonjička /Radoniq Suka je brdo koje vidimo i na karti i u ovom naređenju koje smo prvo pogledali, a nalazi se pored sela *Donji Biteš*. Možete videti na karti, ovu raspoređenu jedinicu, a isprekidana je linija pored Radonjičke /Radoniq Suke i *Donjeg Biteša*, a dokument u tabulatoru 15. kaže da je raspoređivanje u *Donji Biteš*, Radonjičku /Radoniq Suku i da se koristi Radonjička /Radoniq Suka da bi se sprečile operacije DTG. Kako bi bilo sasvim jasno, dakle, tu se radi o Radonjičkoj /Radoniq Suki, koja se ovde spominje?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: U pravu ste.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I konačno, pre nego što pređemo na drugu temu. Molim vas da pogledamo tabulator 16. To je D83, aneks 66, izjavi po Pravilu 92 ter. Zamolio bih vas da pogledate tačku 3.9, a to je naređenje generala Pavkovića od 18. avgusta i u toj tački 3.9 naređuje se povlačenje 52. BVP, sa Radonjičkog /Radoniq jezera, u kasarnu *Kosovski junaci*, a položaje predati snagama MUP-a. Kao prvo, 52. BVP se ovde prevodi kao „bombaška regimenta“. Da li ste vi to shvatili da je ova 52. BVP, bataljon Vojne policije?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, bataljon Vojne policije.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li biste se onda složili da se ovim naređenjem naređuje povlačenje bataljona Vojne policije, koji treba da zamene snage MUP-a?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I da li se to dogodilo?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A koje su to bile snage MUP-a, molim vas?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde ne piše, tako da ne mogu ni ja da vam kažem. PJP, pretpostavljam.

ADVOKAT EMMERSON: Da li bi ovo bilo pogodno vreme za pauzu?

SUDIJA ORIE: Naravno. Imaćemo pauzu do 17.55 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Molim da nastavite, gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Želim da vam postavim neka pitanja o iskazu koji ste dali vezano za patrole MUP-a, tokom 1998. godine i informacija koje su do vas došle, o

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

tome šta su oni otkrili. U četvrtak ste izjavili da se tokom prve polovine 1998. godine, između 28. februara, kada se dogodio incident u Likošanu/Likoshan i polovine godine, da su patrola MUP-a, na području istočno od glavnog puta, nailazile na dokaze vojne obuke OVK i vi ste rekli da je to bilo nešto što se događalo sve od Prapacana/Papracane, preko Isnića/Isniq, Dašinovca/Dashinovc i Glođana/Gllogjan. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Koliko često ste dobijali tu vrstu informacija od MUP-a, tokom prve polovine 1998. godine?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ukupno, dve do tri informacije.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U periodu od 6 meseci?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I vi se onda, konkretno sećate izvještaja tih patrola iz Dašinovca/Dashinovc i Glođana/Gllogjan?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, da, zato što ih je bilo malo.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A, takođe ste rekli da su tokom druge polovine 1998. od juna pa nadalje, snage MUP-a pronašle sanitetske materijale dok su pretraživali različita sela i tražili teroriste. Možete li nam reći koliko ste često čuli da su patrola MUP-a, tražile teroriste u selima istočno od glavnog puta?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je dva puta.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zamolio bih da nakratko pogledate tabulator 17 u ovom registratoru, a to je dokazni predmet P1046, a dodatak 30 vašoj izjavi. Da li ste našli ovaj dokument u tabulatoru 17?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ovaj ste dokument potpisali vi, a datum je 20. maj, a upućen je Komandi Prištinskog korpusa, a klasifikuje se kao Redovni borbeni izveštaj. Da li sam dobro shvatio, da vi izveštavate Komandu Korpusa u Prištini/Prishtinë i želite da ih informišete i od njih dobijete uputstva. Je li to tačno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ja sam u obavezi bio svaki dan da ih izveštavam.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zamolio bih da pogledamo predzadnji pasus, to bi na vašem primerku, u verziji na BHS-u trebalo da bude ova zadnja crtica na zadnjoj strani, a u prevodu na engleski, 3. crtica na 3. strani. Kaže se: „U toku je ozbiljnija akcija snaga MUP-a u rejonu sela Gornja Grabanica/Grabanicë, Dolovo/Dellovë, Českovo/Çeshkovë i Kpuz/Kpuz. Interesuju se da li jedinice VJ mogu da ih podrže ako zatreba. Svoje minobacače raspoređuju u rejonu sela Donje Čupevo/ Çupevë. “ Da li u prenošenju ovog zahteva Komandi Korpusa, tražite od njih uputstva o tome da li jedinice Vojske Jugoslavije mogu da podrže MUP, ako bude potrebno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde se radi samo o informaciji da oni traže, a nisam izričit bio u traženju odobrenja, da li da podržim ili ne.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ali, da bi nam bilo jasno, 20. maja, vi niste mogli po zakonu da date podršku za tu operaciju, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja se izvinjavam, po zakonu, ... nego bez naređenja komandanta Korpusa, za mene je on zakon.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da, to razumem. Ali, vi ste nam rekli, zar ne, da je tek krajem juna dato ovlašćenje Vojski Jugoslavije da vrši združene operacije sa MUP-om protiv OVK, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Zar vi ovde ne prenosite Komandi korpusa zahtev, konkretno, da se vaše jedinice stave na raspolaganje MUP-u, ukoliko bude potrebno?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam ne, nisam izričit u zahtevu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ako mogu, ja bih sažeo ove četiri ključne tačke, koje su proizašle iz svedočenja pukovnika Croslanda, koji je, možda znate ili ne znate, posetio vašu zonu odgovornosti i područja koja se graniče sa njom, tokom 1998. godine. Kao prvo, on je izjavio da je tokom 1998. i 1999. godine, lično video, između 200 i 300 sela koja su spaljena i, isto tako, da su srpske snage spalile useve, da su sve vrste firmi, benzinskih stanica, radnji, bile opljačkane, u Đakovici/Gjakovë. Isto tako, rekao je da je video Vojsku Jugoslavije, kao i SAJ i PJP i druge, kako su bili uključeni u ta razaranja i da je video kako su domaće životinje ubijene i, isto tako, da su spaljene i usevi i stočna hrana namerno uništavana. Dakle, to je prva tačka, sažeta. Drugo, znači, evo, iznosim ove četiri tačke, kako bih vam dao priliku da o tome komentarišete. Drugo, on je izjavio da je britanski ambasador, na osnovu njegovih izveštaja, preneo predsedniku Miloševiću, ocenu britanske vlade da je vojna kampanja tokom leta 1998. godine, u kojoj su učestvovala i vaše snage, počinila zločin protiv čovečnosti i raširenu i sistematsku kampanju protiv albanskog civilnog stanovništva, to je strana 3061. Treće, izjavio je da je uloga Vojske Jugoslavije bila da pokriva granatiranjem sa velikih udaljenosti te operacije i postojala je destruktivna faza bombardovanja sela od strane VJ iz udaljenosti, a onda bi paravojne policijske snage ušle u sela i vršile operacije spaljivanja. I, četvrto, da su snage Vojske Jugoslavije, koje su bile uključene u te akcije, bile snage kojima je komandovao Božidar Delić i vi, to je 125. a ono je bila 549. I, po njegovom mišljenju, uključivanje vaših snaga u tim operacijama nije moglo da se dogodi bez vašeg odobrenja. A, referenca za to je 3063 do 3068. Prvo bih vas sada zamolio da ukupno komentarišete ovaj niz optužbi, ako želite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Što se tiče tvrdnje, znači, da smo palili, uništavali, pljačkali, oštećivali i ne znam još koji izraz je upotrebljen, znači, ja tvrdim da smo samo onu zgradu gde je bio cilj, da li je tu bio terorista i odatle otvarana vatra, ta je gađana. Ili, kako još da kažem, na neki drugi način proverena. Sledeće. Moguće je, zbog dejstva različitom municijom, izazvati zapaljenje, tako da se stiče utisak da se to namerno radi. Po pravilu, u svakom punjenju imate, ili svaki treći, ili svaki peti metak, obeležavajući, koji može da dovede do zapaljenja. Striktno smo dobijali naređenja da ne dozvolimo vojnicima da ulaze i da, kako mi to kažemo, otuđuju tuđe stvari, znači, pljačkaju. Ako smo nekoga uhvatili, primetili, priveli smo ga ili pozvali ga na disciplinsku i krivičnu odgovornost. Sledeće. Po pitanju Metohije, a naše dve jedinice, Bože Delića i moja su bile raspoređene tu, ali mi ništa nismo radili što je dovodilo u pitanje kršenje međunarodnog humanitarnog prava. Preko 200 sela spaljeno, ja ne znam to. Znam da je preko 200 sela u Pečkom okrugu, očišćeno od strane Srba i Crnogoraca. I, eto toliko. Ne znam šta još nisam prokomentarisao.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala. Sada ću vas, u svetlu tih odgovora, pitati za neke konkretne dokumente, da vidimo da li možete da nam pomognete. Molim da pogledate tabulator 18. To je označeno za identifikaciju kao P1053, a to je aneks 38 vašoj izjavi.

SUDIJA ORIE: Pre nastavka, da li je svedok dao komentar na sve ono što ste rekli, a posebno ono poslednje, da su takve operacije, čak i ako se nisu dogodile, nisu mogle da se dogode bez odobrenja. Da li je, gospodine, vaša kontrola bila takva da su se takve stvari mogle dogoditi, a da vi to niste znali? A kada kažem takve stvari, tu govorim o zločinima koji su, navodno, počinjeni, o pljački, spaljivanju, ubijanju stoke. Možete li da zamislite da je vaša kontrola bila takva da kažete, „ne, ne, da se to dogodilo ja bih to znao“? Zato što je to bio onaj zadnji komentar, koji je, čini mi se, dao pukovnik Crosland.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Što se tiče ubistava i progona, to bih znao. Što se tiče pljačke, ne mogu 100% da tvrdim. Ali, ono što smo pretresom ili smotrom jedinice, nakon realizovanih aktivnosti, ako smo pronašli kod nekog vojnika, onda smo njega pozvali na disciplinsku odgovornost ili uputili aktom na krivičnu odgovornost za Vojni sud u Nišu. Ima, ja nemam tu trenutno, ima dosta toga što smo predali sudskim organima da se bave time.

SUDIJA ORIE: Možete li da proceniti, koliko je bilo lica u pitanju? Da li tu govorimo o desetinama ili stotinama?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Mogu. To je desetina, i uglavnom se odnosi na kasniji deo, a to je pred agresiju. A, ovde do 10, u ovim akcijama u 1998. godini.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim da nastavite.

SUDIJA HOEPFEL: Vi mislite da 1998. godinu? Ja mislim da se celo pitanje odnosilo na izjavu generala vezano za 1998. i 1999. godinu. Vi ste tako to formulisali.

ADVOKAT EMMERSON: Da. Mislim da je svedok rekao da je bilo sve skupa oko 10 krivični prijave tokom 1999, 1998. godine, oprostite. A desetine koje su bile prijavljene uoči vojne akcije NATO 1999. godine. Koliko sam shvatio svedoka.

SUDIJA ORIE: Vi ste rekli, oko deset 1998. godine, a ukupno, uključujući 1999. godinu, koji bi bio broj?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Do deset, 1998.

SUDIJA ORIE: A za 1999. godinu? Možete li da nam date procenu, kažete da je bilo više?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Za moju jedinicu negde oko 20-tak. Ne mogu vam tačno, da li 19 ili 23, to vam ne mogu sad tačno reći.

SUDIJA ORIE: Da li znate, da li je slanje takvih izveštaja ikad vodilo do krivičnog gonjenja onih za koje se navodilo da su odgovorni?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Da, naročito oficira viših činova.

SUDIJA ORIE: Ali ne i vojnika na terenu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Ne razumem. Oficir je kažnjen sa godinu dana zatvora, primera radi, a vojnik nije tada kažnjavao nego kad odsluži vojni rok.

SUDIJA ORIE: Možete da nastavite.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Želeo bih da brzo pogledamo niz naređenja, otprilike iz ovog vremenskog perioda. Molio bih vas da pogledate tabulator 18, mislim da sam sve potrebne reference naveo već za zapisnik. Ovo je naređenje od 30. maja, potpisao ga je general-major Pavković. U tački broj 4, on naređuje sledeće, citiram: „Podršku snagama MUP-a vršiti iz rejonu rasporeda jedinica, upotrebom borbenih sredstava sa distance, u skladu sa njihovim karakteristikama.“ E sad, ovo je, očigledno, izdato pre dozvole da Vojska Jugoslavije deluje u sadejstvu sa snagama MUP-a, u antiterorističkim operacijama, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovo je izdato, ali odnosi se na pravo komandanta Korpusa o odlučivanju. Ne mora da znači da je ovo realizovano.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da, ja to razumem. Ali, to je jeste naređenje koje ste vi videli u to vreme, zar ne? Upućeno je, na primer, 125.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Prema tome, želeo bih da razumem kako ste u to vreme vi shvatili, kada je reč o naređenju da se vrši podrška upotrebom borbenih sredstava za distance? Šta vi podrazumevate pod tim izrazom „upotreba borbenih sredstava sa distance“?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo sam razumeo u duhu ove zadnje rečenice: „Podršku vršiti isključivo po komandantovoj odluci.“ A, podrška sa distance znači sredstvima, prvenstveno artiljerije.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Samo da sve bude sasvim jasno. U suštini, u ovom naređenju general-major Pavković daje uputstvo da bi snage Vojske Jugoslavije mogle da se upotrebe da daju artiljerijsku podršku sa distance operacijama MUP-a.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, daje takve zadatke, ja ne znam da li je njemu neko naredio, ne mešam se u njegovu nadležnost.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kada ste u to vreme videli ovo naređenje, zar niste pomislili da to nije u skladu sa ustavnim ulogom koju je Vojska Jugoslavije vršila u to vreme, a koja se ograničavala na područje istočno od glavnog puta i samo u operacijama pri graničnom pojasu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde se ne precizira o kojem rejonu se govori, ali zato može da se pretpostavi da se podrška MUP-u može odvijati i u petokilometarskom pojasu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Znači, tako ste to shvatili. Molio bih da pogledamo sada tabulator 19.

SUDIJA ORIE: Pre nego što produžimo. Da li biste mogli da nam kažete ko je bio komandant svih snaga na Kosovu i Metohiji, odnosno na koga se odnosi? Ovde se kaže: „Pružiti podršku, po isključivom zahtevu komandanta ukupnih snaga na KiM, po mojoj odluci.“ Ko je taj komandant ukupnih snaga na KiM?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Komandant Prištinskog korpusa je general-major Pavković u ovo vreme i misli na svoje ukupne snage, a to je ono što je napisano dole, „dostaviti“, to su jedinice Prištinskog korpusa. Ispod potpisa vidite sve jedinice koje su.

SUDIJA ORIE: Ne razumem. Molim vas, pomozite mi. Zašto se kaže: „Podršku pružiti samo po mojoj odluci, ukoliko ja izdam neko konkretno naređenje“? Ili je to prosto jedan jezički obrt.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Pretpostavljam da je do generala Pavkovića stigao zahtev sa najvišeg vrha, da je moguće da se izvrši ta podrška i da bude spreman u tom smislu. I zato je on izdao, ovo je kao pripremno naređenje.

SUDIJA ORIE: Ukoliko kažete da je to naređenje došlo odozgo, mislite li na politički vrh?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Ne na politički, ja samo, isključivo govorim o vojnom vrhu.

SUDIJA ORIE: Da. Pošto u ovom pasusu on govori o MUP-u i o Vojsci, pošto se od Vojske očekuje da pruži podršku MUP-u, zbog toga izraz „komandant ukupnih snaga“ ima, dakle, ovde, ovo se, ... taj izraz se ne odnosi i na vojne i na policijske snage? Jer, ja sam se pitao, onda ko je na čelu svih ovih zajedničkih snaga.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Dozvolite. Komandant vojnih snaga je general Pavković, na Kosovu i Metohiji, iznad njega je komandant 3. armije koji se nalazio sa svojom komandom u Nišu, a delom izdvojeno komandno mesto u Prištini/Prishtinë. A, general Pavković, niti mi niži nivoi, nismo nikad bili u situaciji da komandujemo Policijom.

SUDIJA ORIE: Da li ja onda treba da shvatim da se komandant ukupnih snaga odnosi na vojno lice koje je pretpostavljeno generalu Pavkoviću?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Može se i tako, a ja sam shvatio da je on komandant ukupnih vojnih snaga na Kosovu i Metohiji u okviru Prištinskog korpusa.

SUDIJA ORIE: Da. Možete da nastavite gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Molim vas, dakle, da pogledate dokument pod tabulatorom 19, to je dokazni predmet P1055, a prilog 40 vašoj izjavi. Ovo je dokument od 1. juna, uputstvo general-majora Pavkovića, a mene zanima tekst koji se u verziji na BHS-u javlja kao poslednja tri reda u pasusu, u tački 5, na drugoj stranici. Ovde piše: „Sa tenkovskim vodom iz BG-3, 125. mtbr, podržati snage MUP-a duž komunikacije Crnobreg/Carrabreg –Prilep/Prelep u razbijanju jakih tačaka otpora na pravcu napada. “ I ovo je naređenje koje prethodi dozvoli da se Vojska Jugoslavije koristi u antiterorističkim operacijama, zar ne?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Ovo je naređenje koje prethodi, a odnosi se, ako pogledate kome je upućeno. Ovo nije klasično naređenje, upućeno je pretpostavljenom generala Pavkovića, znači komandantu 3. armije, njemu na znanje, i ako on odobri, onda će biti realizovano.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li sam dobro shvatio vaš iskaz od četvrtka, da je on glasio ovako: Na mestu na kojem general Pavković govori o tome da tenkovski vod podrži snage MUP-a u razbijanju jakih tačaka otpora na pravcu napada, da je uloga tenkovskog voda isključivo da pruži psihološku podršku

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je trebalo da bude.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li vam je poznato da se to tako i odigralo?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da se odigralo, da tenk ni jedan projektil nije ispalio.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li bismo sada mogli da pogledamo tabulator 20.

SUDIJA ORIE: Ja bih postavio jedno dodatno pitanje. Gospodine Živanoviću, vaš odgovor ovde ponovo glasi: „Ukoliko on to odobri, onda će to biti izvršeno.“ Vi uvek ostavljate nedorečeno da li je do takvog sadejstva zaista i došlo ili je samo izdato naređenje, ali nije došlo i do izvršenja. Da li vaš iskaz glasi da vama nije poznato da li se ovo zaista i odigralo ili vi kažete, da, naravno, mi smo postupili po naređenju, prema naređenju generala Pavkovića, mi jesmo sproveli takva sadejstva. Jer, vi kao da ste rezervisani.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Ne. Morate me shvatiti, jer bih želeo da me shvatite. Ja sam vojnik. Znači, ja ne mogu na svoju ruku da uradim, ako uradim onda to dobro moram da obrazložim pretpostavljenom šta sam uradio. I, u okviru ovoga, vi ste dobro uočili, dosta ima naređenja koja su, znači, angažovati na pravcu, to znači alternativni zadatak, tamo gde je urađeno nešto, onda postoji izveštaj, konkretno, i otuda vam, možda, deluje što sam ja rezervisan, ja ne mogu, ne smem da tvrdim ono što nije urađeno. Da li me razumete?

SUDIJA ORIE: Da, da, ja to razumem. Ali, jednostavno je pitanje sledeće. Da li je najzad došlo do takvih sadejstava ili su izdata naređenja nekoliko puta, ali se to nikada nije odigralo? Jednostavno pokušavamo da otkrijemo šta se zapravo dogodilo. Ako se izda vojno naređenje, nije neuobičajeno da se takvo naređenje, na kraju krajeva i izvrši, odnosno da ga potčinjeni i izvrše. A vi stalno ponavljate, ukoliko je bilo odobreno, e onda. Ono što ja vas pitam jeste da li su odobrena ovakva sadejstva i da li je do njih zaista i došlo?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Znači, sadejstva na putu Smolica/Smolicë - Ponoševac/Ponoshec - Batuš/ Batushë - karaula Košare/ Kosharë je bilo između MUP-a i moje jedinice ili graničnog bataljona koji je obezbeđivao granicu. A, ova sadejstva, koja se pominju ovde kao alternativni zadaci i ovo je realizovano u cilju psihološke pripreme, podrške snaga MUP-a.

SUDIJA ORIE: Da. Možete da nastavite, gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Sada bih molio da pogledamo, samo trenutak strpljenja, molim. Reč je o tabulatoru 20, to je prilog 49 uz vašu izjavu, a dokazni predmet P1063. Gospodine Živanoviću, sada smo u julu mesecu. Ovo je naređenje od 17. jula, koje ste potpisali vi lično. Tu se pominje jedna planirana operacija koju vidimo u tački 1, a koja treba da se odigra između 17. i 20. jula, a koja podrazumeva aktivna dejstva sa distance, po otkrivenim terorističkim snagama u zoni odgovornosti koju napadaju jedinice Vojske Jugoslavije u prostoru i na komunikacijama i koju pripremaju i izvode napade na vojne objekte. Pre svega, da li se vi sećate ovog naređenja?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li su ove operacije i sprovedene?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Delimično. Kad kažem delimično, mislim da je, evo pogledaćemo, ako hoćete, ovaj deo plana, to je sastavni deo ovog naređenja, a to je. . .

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da, pogledaćemo za koji trenutak koji su bili ciljevi u pitanju. Ukoliko bismo mogli samo da pogledamo neke pojedinosti iz izveštaja. U pasusu 3 pominje se: „U toku dejstva isključivo neutralisati ciljeve van naseljenih mesta.“ Da li to vidite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U tački 5, želeo bih vašu pomoć za to. U 2. rečenici se nagoveštava da treba izvoditi dejstva bez oznaka pripadnosti jedinica i Vojske Jugoslavije. Da li je za to postojao neki poseban razlog?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, mislim da nije. Ovo, znate, moj operativac kad napiše naređenje ja ga potpišem, pa i ako ima nekih grešaka, koje ne odudaraju od pravilske upotrebe.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A, u tački 6: „Dejstva ne izvoditi tamo gde se kreću diplomatsko-konzularni predstavnici, novinari, posmatrači i predstavnici humanitarnih organizacija, bez obzira na aktivnosti i intenzitet terorističkih snaga.“ Mogu li da vas pitam, da li postoji neki poseban razlog zbog čega niste želeli da sprovedite dejstva tamo gde mogu da ih vide međunarodni posmatrači?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Znači, odnosi se na dejstva sa distance po terorističkim snagama. Ovde je problem bio što nismo imali ko da nam javi tačno gde su raspoređene terorističke snage. I otuda, sa rezervom smo ovo pripremali. A, normalna je stvar, dobili smo takav zadatak da, ukoliko diplomatski predstavnik ili bilo ko sa oznakom UNHCR ili neke druge oznake bude tu prisutan, a ima dejstvo terorističkih snaga da, bez obzira na naše gubitke, ne dejstvujemo.

SUDIJA ORIE: Gospodine Re.

TUŽILAC RE: Želeo bih nešto da razjasnimo u redu 6, a stranica 85. U pasusu 3 je jedna reč nečitka, gospodin je pročitao u zapisnik reč „neutralisati“. Ovde se kaže: „Tokom operacija samo“, pa ne može da se pročita „ciljeve izvan naseljenih oblasti“. Pitam se, da li je gospodin Emmerson shvatio da je reč na srpskom jeziku obezbediti, i tako dalje. Možda bismo mogli da zamolio svedoka da pročita ovaj dokument.

SUDIJA ORIE: Da, možemo da zamolimo svedoka da pročita ovu rečenicu.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Tačku 3?

SUDIJA ORIE: Tako je.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Ne vidim dobro ovo sad i pokušavam da složim kontekst. Mislim da se odnosi, u toku dejstva isključivo pisati, ispisati, tako ne mogu da. . . Dozvolite, malo samo. Ne mogu ni ja da pročitam.

SUDIJA ORIE: Ne možemo od vas da očekujemo da odgonetnete ono što je nečitko. Možete da nastavite, gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Onda vas molim da pogledate spisak ciljeva u prilogu, a naročito tačku broj 3 na spisku, u kontekstu onog uputstva da se izbegnu ciljevi u naseljenim mestima. Vidimo da se ovde kao cilj navodi škola u selu Orahovo/Orahovë. Možete li da nam pomognete u vezi sa tim?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu. Radi se o periodu kada je raspust, tako da škola ne radi. Drugo, radi se o dojavu da se tu, moguće, da je tu moguće da budu teroristi. I, treće, taj cilj ja na ovoj tabeli, samo ovaj cilj pod rednim brojem 1 je gađan sa distance, zbog toga što je bilo neposredno dejstvo na repetitor *Stari trg*.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kako mogu to da shvatim? Možda je škola bila na raspustu i, pretpostavljam da su onda deca bila kod kuće, u selu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, ako su teroristi u školi, onda se to može shvatiti kao njihova kasarna i kao umesan cilj.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I u tom slučaju biste vi onda to gađali sa distance, koristeći se artiljerijom dalekog dometa, je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako bih imao pouzdan podatak da se tu nalaze teroristi u tom momentu, gađao bih.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A da li je ovaj cilj u skladu sa naređenjem da se gađaju ciljevi van naseljenih mesta, prema vašem mišljenju?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ali je u skladu, tamo gde se nalaze teroristi, to je cilj.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. Tabulator 20A, tu se nalazi spisak ciljeva. To je dodatak 60 uz izjavu svedoka, a dokazni predmet P1064.

SUDIJA ORIE: Ja imam jedno dodatno pitanje. Gospodine Živanoviću, po svemu sudeći, gospodin Emmerson vas pita sledeće. Zašto je za cilj uzeta škola, čak i ukoliko ima terorista u ovoj školi, naoružanjem sa distance, uz pomoć, dakle, minobacača od 120 mm? Koliko je meni poznato, to nije oružje koje je koristi neposredno, iz blizine. On to nije rekao, ali zar se minobacač ne smatra oružjem koje gađa čitavu jednu oblast, a ne oružjem kojim može da se pogodi neki precizan cilj. Znači, da se pogodi u 10, 20 metara. Mislim da je to smisao pitanja koje vam je postavio gospodin Emmerson. Ispravite me ukoliko grešim, ali škole se obično nalaze u selima, u naseljenim mestima. Naravno, postoje i škole izvan naseljenih mesta. Ne znam imate li nekih konkretnih saznanja o ovoj školi, ali šta ako je škola usred sela? A pitanje gospodina Emmersona, njegov smisao je bio, zašto ciljati ovakvu školu minobacačem od 120 mm?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ: Samo zbog cilja. Ja sam rekao, ako su tu teroristi to je vojni cilj. I, dozvolite, ja ne znam stvarno gde se ova škola nalazi u selu, da li je u centru sela ili na periferiji. Minobacač 120 mm je pogodan za to, bez obzira što mislite da ne može da se pogodi. Može, dosta dobro.

SUDIJA ORIE: Ne kažem da ne može da se pogodi. Ja nisam to rekao. Ja sam vam pružio priliku da komentarišete pitanje za koje verujete da vam ga je postavio gospodin Emmerson. I kada je on pomenuo minobacače, mislim da je to imao na umu. Ja sam jednostavno to pitanje postavio i izrazio eksplicitnije i pružio vam priliku da to prokomentarišete. Ali, tako je glasio vaš odgovor. Možete da nastavite gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Molim da pogledamo tabulator 21. To je prilog 67 uz izjavu ovog svedoka, a dokazni predmet P1007. Ovo je naređenje od 19. avgusta, koje ste vi potpisali, a upućeno je komandantima borbenih grupa 1, 2, 3 i 4. Hteo sam da vam postavim pitanje u vezi sa dve stvari, ukoliko dozvolite. Posle konkretnog razmeštanja borbenih grupa, koje su ovde izložene, na otprilike polovini teksta, na BHS-u a pri dnu 1. strane na engleskom, to je pasus gde piše: „Izvršiti potpunu borbenu kontrolu rejonu koje su napustile diverzantsko-terorističke snage, uspostaviti potpunu kontrolu, preduzeti zaštitne mere od svih vrsta iznenađenja i sprečiti svako pojavljivanje diverzantsko-terorističkih snaga.“ Želeo bih da razumem sledeće, molim vas. Ovo je, očigledno, naređenje koje je izdato posle ofanzive koju ste nam nacrtali na karti, od 11. i 12. avgusta. Ovo naređenje je izdato oko nedelju dana posle toga. Možete li da nam pomognete, u vezi sa područjima koja se ovde pominju, kao područja koja su napustile diverzantsko-terorističke snage i nad kojima treba uspostaviti potpunu kontrolu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu. Evo, borbena grupa 1 se u tom vremenu nalazila u rejonu Fabrike lovačke municije u Srbici/Sërbica. To je, znači, region Drenica/Dreničë. Borbena grupa 2 se nalazila iznad Junika/Junik, prema granici, znači od sela Jasić/Jasiq prema *Žar kolibama*. Borbena grupa 3 na strelištu Belo Polje/Bellopole koje je inače naš poligon, a borbena 4 u kasarni Kosovska Mitrovica/Mitrovicë i ovi zadaci se odnose na ove pravce, ukoliko, što sam naveo ovde.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Molim vas da nam objasnite poslednje reči u ovom naređenju. U verziji na BHS-u to bi bila poslednja dva reda, iznad slova JB: „Zabranjujem sve naknade aktivnosti jedinica u rejonima naseljenih mesta i na pravcima gde se izvode informativne aktivnosti predstavnika sredstava javnog informisanja.“ U tom kontekstu, šta podrazumevate pod naknadnim aktivnostima koje zabranjujete u ovom konkretnom naređenju?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Mi smo imali problema sa predstavljanjem u javnosti ovu protivterorističku borbu i otuda je dolazilo po neki put do iskrivljene slike. Težnja terorista je bila da se problem internacionalizuje i nismo bili uvereni da li svi baš izveštavaju kako treba. Otuda je, znači ukoliko su prisutna sredstva javnog informisanja, ja sam ovde naredio, ne dejstvovati, pa makar i po cenu da dozvolimo da teroristi mogu da pređu, da se preliju iz jednog rejonu u drugi. Toliko.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li biste, molim vas, mogli da pogledate tabulator 28. Ovo je odlomak sa zapisnika, odnosno zapisnika sastanka zajedničke komande za Kosovo i Metohiju od 7. avgusta, 12 dana pre nego što ste vi izdali ovo naređenje. I tu postoji jedan unos, pored imena gospodina Šainovića, u kojem piše: „Najveću štetu nama je nanelo spaljivanje kuća bez ikakve potrebe, a to bi moglo da prouzrokuje pritiske na zemlju.“ Vidite li tu crticu?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Oprostite, pod kojom to crticom?

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: To je druga crtica, pod rečima koje se pripisuju gospodinu Šainoviću.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Za zapisnik, to je D85, strana 46, u prevodu na engleski. Da li vam je bilo poznato da je tu izražena zabrinutost na političkom nivou, da su kuće nepotrebno spaljene, u letnjoj operaciji?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Dozvoljavam mogućnost da je bilo i takvih slučajeva, ali ja kad sam rekao malopre, od strane pripadnika Vojske, pokušao sam da to sankcionišem gde god sam video, uvideo ili saznao. I, imao bih dodatno objašnjenje u vezi zajedničke komande i toga, ako smatrate da treba da dam.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Neću vam postavljati nikakva pitanja o tome. Gospodin Re može da vam postavi takvo pitanje u dodatnom ispitivanju, osim ako Pretresno veće ne zatraži razjašnjenje.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće vas ne podstiče da idete dalje u tom pravcu.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Sada bih zamolio, u kontekstu odgovora koji ste dali, da vam postavim neka konkretna pitanja o raspoređivanju koje ste naredili 23. i 24. jula. Za to biste trebali da pogledate tekst 21C, a bilo bi od pomoći da uzmete i ovu kartu koja se nalazi u tabulatoru 1C kako bi vam bila na raspolaganju. Da li ste našli ovu mapu, imate li je, gospodine Živanoviću? U tabulatoru 1C nalazi se karta koja ovako izgleda, a to je dokazni predmet D105. Predložio bih da izvučete kartu iz registratora, kako bi vam bila na raspolaganju sa strane, pored dokumenata. Hvala. Sada bih zamolio da pogledamo tabulator 23, a to je dokazni predmet P1065 i dodatak 51 vašoj izjavi svedoka. To je naređenje od 23. 07. 1998. a vi ste ga potpisali. Možemo videti da se u tački 2 tog naređenja naređuje da komandant borbene grupe 3, delom snaga podržava aktivna dejstva PJP i to 6. i 7. odreda, u čišćenju i deblokadi komunikacije na pravcu selo Dolac/Dolac – Kukavica/ Kukavicë – Iglarevo/ Gllarevë - Stepenice i Kijevo/ Kijevë. Sada bih zamolio da na trenutak pogledamo kartu. U vreme ovog raspoređivanja, otkuda bi oni krenuli, molim vas?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je prva akcija koja je sprovedena u okviru zajedničke akcije krajem jula. Snage borbene grupe 3, ovaj tenkovski vod, krenuo bi iz rejonu, kad se pređe most na raskrsnici prema Klini i Đakovici/Gjakovë, putem, znači Peć/ Pejë - Priština/Prishtinë.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala. Sada bih zamolio da naznačite ovu rutu kojom ste naredili da krenu. Južno, na karti, južno od Kline /Klinë vidimo selo Dolac/Dolac, je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Izvinite, imam problema sa. . .

SUDIJA ORIE: Zamolio bih da se taj dokument pokaže i u sistemu elektronske sudnice, kako bismo mogli da uvećamo ako treba.

ADVOKAT EMMERSON: Mislim, ... u svakom slučaju ... na mom ekranu se nalazi.

SUDIJA ORIE: Mogli bismo, možda, da uvećamo ovaj deo.

ADVOKAT EMMERSON: Molim vas da pomerimo kartu, u suprotnom pravcu, da se pokaže deo teritorije koji je zapadnije.

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne vidimo Klinu/Klinë.

ADVOKAT EMMERSON: Očigledno smo na pogrešnom delu karte. Mislim da se moramo pomaknuti.

SUDIJA ORIE: Mislim da moramo da pomaknemo kartu da se pokaže sever. A, ako je cela karta u sistemu elektronske sudnice, onda bi to trebalo da se može izvesti.

ADVOKAT EMMERSON: Mislim da je to moguće izvesti . . . , ali možda imamo tehničku grešku prilikom skeniranja.

SUDIJA ORIE: Idemo dalje.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Možda možemo koristiti verziju na papiru, kako bismo videli samo pravac napada. Znači, južno od Kline/Klinë, vidite selo Dolac/Dolac? Znači, južno i malo prema istoku. Prvo to. Ako sada idemo u pravcu istoka, tim putem, dolazimo do sela Iglarevo/ Gllarevë, a nakon Iglareva/ Gllarevë, u istom pravcu, dolazimo do sela Kijevo/ Kijevë, je li tako? Ako sada pogledamo ovo naređenje, možemo videti, u tački 5 vi ste naredili borbenoj grupi 2 da izvrši blokadu Junika/Junik i da podrži izvođenje vatrenih dejstava PJP u čišćenju sela Junika/Junik od šiptarskih bandi. Da li to vidite?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Vidim.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala. Onda, u tački 6, ako mogu da to parafraziram, tu se daje naređenje za komandanta borbene grupe 3, zajedno sa komandantima 6. i 7. odreda PJP da izvrše izviđanje pravca koji smo upravo gledali i duž pravca od Peći/ Pejë do Dečana/Dečan i Junika/Junik. Je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ako je moguće, kod ove dvojne operacije, da bude apsolutno jasno, sada da pogledamo tabulator 24. Tu se nalazi naređenje za sledeći dan. To je dokazni predmet P066, a to je dodatak 52. Neću prolaziti kroz sve detalje, ali bih zamolio da pogledamo 1. i 2. pasus ovog naređenja i da vidimo da li potvrđuju da su manevri, spomenuti u naredbi od 23. jula, u stvari, trebali biti izvršeni u stvarnosti?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ova prva tačka, prvi pasus je realizovan. Borbena grupa 3 je imala 2 tenkovska voda, znači jedan ide ka Iglarevu/ Gllarevë, a jedan ide ovamo ka Juniku/Junik. Junik/Junik je bio u blokadi već duže vreme.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala. A, drugi pasus bavi se raspoređivanjem, angažovanjem prema selu Iglarevo/ Gllarevë i onda prema Kijevu/ Kijevë. Je li tako?

SVEDOK ŽIVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno. Ovaj 2. pasus, znači, podržava snage MUP-a u oslobođenju Kijeva/ Kijevë, jer Kijevo/ Kijevëje bilo blokirano od šiptarskih snaga, a tamo je bio MUP raspoređen.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Hvala. Sada bih zamolio da pogledate tabulator 25, a taj dokument ne bi trebalo da se pokaže na ekranu, zato što je to izveštaj pukovnika

Croslanda o kojem je usmeno svedočio. To je izveštaj o situaciji, a to je D78, a podneo ga je pukovnik Crosland 30. jula, a odnosi se na situaciju 28. i 29. jula i možete da vidite da u sažetku, u zadnjem redu, on zaključuje „kako srpske vlasti objašnjavaju uništavanje određenih sela i gradova“. Ako pogledate put kojim je išao, vidite da je krenuo pod. . .

SUDIJA ORIE: Bojim se da 3 minuta neće biti dovoljno, zato što i meni trebaju 2 minuta.

ADVOKAT EMMERSON: Onda bi bilo bolje da stanem sada i nastavim sutra.

SUDIJA ORIE: Da to učinimo, a možda biste, takođe mogli, ... pošto postoji određeni raskorak između karte koju nalazimo u našem registratoru i ove kartu koja se nalazi u sistemu elektronske sudnice. Izgleda da je ograničena karta u ovom elektronskom sistemu, pa bi bilo dobro da i to rešite. Sutra ćemo početi kasnije sa radom, pa ću vam dopustiti, gospodine Živanoviću, da sada odete iz sudnice, ali ne dok vam ne kažem da ne smete ni sa kim razgovarati o svom svedočenju, bilo o onom o čemu ste svedočili ili o čemu ćete tek svedočiti. Zamolio bih da se sutra vratite u 4 i 15, popodne. Molim poslužitelja da svedoka isprati iz sudnice.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Želeo bih da znam koliko je vremena još potrebno?

ADVOKAT EMMERSON: Ja ću sasvim sigurno završiti unakrsno ispitivanje za 1 sat.

SUDIJA ORIE: Znači, ako sutra počnemo u 16.15 časova, to bi onda bilo u 17.15 časova. Ja sada gledam druge braniocce. Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Pola sata do 45 minuta.

SUDIJA ORIE: Da budemo sigurni. Znači, to bi onda bilo do 17.45 časova, i onda pauza, i onda nakon pauze, još 15 minuta, to znači 18.30 časova. Gospodin Harvey?

ADVOKAT HARVEY: Meni će trebati barem pola sata.

SUDIJA ORIE: Znači, to je sutra do 19.00 časova. Gospodine Re?

ADVOKAT HARVEY: Moram naglasiti, „najmanje“.

SUDIJA ORIE: Da, mi prestajemo sa radom u 19.00 časova. Gospodine Re, ne pitam vas samo vezano za ovog svedoka, već i vezano za preostali deo programa ove sedmice, zato što imamo profesora Aleksandrića i još jednog svedoka koji su planirani za ovu sedmicu. Ne zasedamo u četvrtak, kao što ste, možda, primetili. Možete li nam reći, koliko će vam još vremena biti potrebno za profesora Aleksandrića i koliko će trajati ovaj svedok koji se nalazi na spisku?

TUŽILAC RE: Rečeno je da će doći sutra ujutro, kako bi svedočila sutra popodne. Ja mislim da će to biti oko 45 minuta, a vezano za profesora Aleksandrića, mislim da je,

otprilike, oko pola sata, imajući na umu da je glavno pitanje koje je bilo izostavljeno, vezano za izveštaj profesorke Lecomte i gospodina Dourela.

SUDIJA ORIE: Da. A Odbrana?

ADVOKAT EMMERSON: Što se tiče svedoka koji nije profesionalac, ja mislim da neću imati gotovo nikakva pitanja za nju. Što se tiče profesora Aleksandrića, ja sada pregledam svoje beleške i moraću se pozabaviti pitanjima vezano za njega i profesora La Konte i mislim da bi tu bilo nešto, otprilike, oko sat i po. On, naravno, nije uopšte bio unakrsno ispitan.

SUDIJA ORIE: A drugi branioci za profesora Aleksandrića i svedoka koji, laika.

ADVOKAT GUY-SMITH: Vezano za svedoka laika, neće biti nikakvih pitanja. A što se tiče profesora Aleksandrića, to će, u stvari, zavisiti od situacije nakon glavnog ispitivanja i unakrsnog ispitivanja, pre mog, ali mislim da neće biti jako dugo.

SUDIJA ORIE: Da. A odgovor je tačan, ali mi ne pomaže. Gospodine Harvey.

ADVOKAT GUY-SMITH: Oprostite, ali ja u tome zavisim od svojih kolega.

SUDIJA ORIE: Ne krivim ja vas zbog toga. Gospodine Harvey.

ADVOKAT HARVEY: Kako bi bilo od pomoći, mislim da ću svedoka laika ispitivati 10 do 15 minuta, najviše. A prilično sam siguran da ću nakon gospodina Emmersona, najverovatnije imati vrlo malo ili ni jedno pitanje za profesora Aleksandrića.

SUDIJA ORIE: Ja bih ohrabrio strane da sutra, kada imamo kratko zasedanje, da reše ovog svedoka i da vide da li možemo izvršiti dalje ispitivanje, što je efikasnije moguće. To znači, ako iskoristite sve vreme koje ste naveli sada, onda nećemo uspeti, ali ako uspete da uštedite 10, 12, 13%, ostalo bi vremena i za dodatno ispitivanje gospodina Rea. Vidim, gospodine Re, da klimate glavom. Mislio sam na vas. Gospodine Re.

TUŽILAC RE: Nije to, u stvari, ukras na kolaču. To je naprosto deo procesa i nama je potreban da nešto razjasnimo. .

SUDIJA ORIE: Da vidimo koliko daleko možemo sutra dospeti. Znači, za sredu imamo svedoka laika i profesora Aleksandrića i mislim da bi trebalo da bude moguće da ih završimo, naročito ako ne možemo da zasedamo u četvrtak, onda ćemo čekati sledeći četvrtak. U stvari, treba da izvidimo mogućnost da li možemo da zasedamo u petak. To uobičajeno nije stavljeno u raspored, ali o tome ćemo razmisliti i videćemo šta će biti najbolje da se učini. U ovom trenutku ne mogu da najavim ništa drugo nego da prekidamo sa radom do sutra, u 16.15 časova, u sudnici broj 3.

Sednica je završena u 19.05 h

Nastavlja se u utorak, 16. oktobra 2007. godine u 16.15h.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje